

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

2024

Aikuissosiaalityö

Mikkonen Miia, Palani Shaima

**MAAHANMUUTTAJANUORTEN
KOKEMUKSIA
KOTOUTTAMISESTA JA
KOTOUTUMISESTA TURUSSA**

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Kevät | 60 sivua, 2 liitesivua

Mikkonen Miia, Palani Shaima

MAAHANMUUTTAJANUORTEN KOKEMUKSIA KOTOUTTAMISESTA JA KOTOUTUMISESTA TURUSSA

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka tilaajana on Turun ensi ja turvakoti ry:n perheryhmäkoti. Haastateltavamme eivät ole perheryhmäkodin asiakkaita heidän yksityisyyden suojaamisen vuoksi. Opinnäytetyömme tavoitteena on vastata kysymyksiin, minkälaisia on maahanmuuttajanuorten kokemukset ja haasteet kotouttamisprosessissa sekä kotoutumisessa Varsinais-Suomen Turussa. Tutkimus on toteutettu neljän pääteeman avulla, jotka olivat kotoutuminen, koulutuspalvelut, vapaa-ajan palvelut sekä työllistymispalvelut. Tutkimukseemme osallistuu neljä maahanmuuttajanuorta, jotka ovat iältään 15–24-vuotiaita nuoria. Haastattelut toteutettiin syksyllä 2023. Opinnäytetyön johtopäätöksiä voidaan pitää, että suurin osa maahanmuuttajanuorista pitää kokemuksiaan positiivisina, mutta myös haasteellisena. Kielen haasteet sekä kulttuurieroavaisuudet koetaan suurimmiksi haasteiksi.

Opinnäytetyömme avulla on tarkoitus tuoda mahdollisuuksia ymmärtää enemmän maahanmuuttajanuoria ja heidän kokemuksiaan maahantulosta sekä tuottaa tietoa siitä, miten voimme toiminnallamme auttaa ja tukea maahanmuuttajanuorien sopeutumista uuteen kotimaahansa.

Asiasanat: Maahanmuuttaja, Kotouttaminen, Maahanmuuttajanuoret, kotoutuminen

Bachelor's / Master's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Sosionomi AMK

Spring 2024 | 60 pages, 2 appendices

Mikkonen Miia, Palani Shaima

THE EXPERIENCES OF YOUTH IMMIGRANTS ON ALIGNMENT AND INTEGRATION IN TURKU

This thesis is a qualitative study commissioned by The Turku Mother and Child Home and Shelter Association family group home. Our interviewees are not clients of the family group home due to privacy protection. The purpose of our thesis is to examine the experiences and potential challenges immigrant youth face in the integration process in Turku and in Finland generally. The research has four main themes: integration, educational services, leisure services and employment services. Four immigrant youths aged 15–24 participated in our study. The interviews were carried out in autumn 2023.

The purpose of our thesis is to examine the experiences and potential challenges immigrant youth face in the integration process in Turku and in Finland generally. The conclusion of the thesis is that the majority of young immigrants consider their experiences as positive but also challenging. Some of their biggest challenges include language barriers and cultural differences. With our thesis, we intend to better understand the experiences of immigrant youth and to produce information on how we can help and support the integration of immigrant youth to their new home.

Keywords: Immigrant, integration, immigrant youth, integration

Sisältö

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJA JA TAVOITE	8
2.1 Toimeksiantaja Turun ensi- ja turvakoti	8
2.2 Opinnäytetyön tavoite	9
3 MAAHANMUUTTO JA KOTOUTTAMINEN	10
3.1 Maahanmuutosta Suomessa	10
3.2 Maahan tulleiden henkilöiden eri statukset	10
3.3 Maahanmuutto Turussa	11
3.4 Kotoutuminen	12
3.5 Kotouttaminen ja lainsäädäntö	13
4 KOTOUTUJILLE TARKOITETUT PALVELUT	15
4.1 Ohjaus ja neuvonta	15
4.2 Alkukartoitus	17
4.3 Kotoutumissuunnitelma	17
4.4 Kotoutumiskoulutus	18
4.5 Tulkkauspalvelu	20
4.6 Järjestöjen ja yhdistysten rooli kotouttamispalveluissa	21
5 MAAHANMUUTTAJANUORET TURUSSA	22
5.1 Turun kaupungin kotouttamisohjelma	22
5.2 Kotouttamis- ja koulutuspalvelut Turussa	24
5.3 Kaavio 2. Suomen kielen koulutusmahdollisuuksia Turun alueella (International House Turku. 2023d)	26
5.4 Nuorten maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviä haasteita	26
6 TUTKIMUKSELLISEN OSUUDEN TOTEUTUS	28
6.1 Tutkimusmenetelmä	28
6.2 Haastatteluiden toteuttaminen	28
6.3 Haastatteluaineiston analysointi	30
7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	32
7.1 Maahanmuuttajanuorten kokemuksia kotouttamispalveluista	32

7.2 Maahanmuuttajanuorten kokemukset palveluista ja niiden hyödyistä	33
7.3 Maahanmuuttajanuorten kokemukset palveluiden saatavuudesta	36
7.4 Kotouttamisen ja kotoutumisen haasteet Turussa?	37
8 YHTEENVETOA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ TULOKSISTA	39
8.1 Kaavio 2. Kotouttamiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat tekijät	39
8.2 Kaavio 3. Kulttuuri-identiteettiin vaikuttavat kaikki yksilön ryhmäjäsenyydet	42
9 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI, LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS	47
9.1 Opinnäytetyön arviointi	47
9.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys	49
Lähteet	52

Liitteet

Liite 1. Haastattelu kysymykset

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajan kotouttaminen on monialaista kotoutujan tukemista ja edistämistä viranomaisten sekä muiden tahojen palveluilla ja toimenpiteillä. Kotouttaminen on prosessi, jossa maahanmuuttaja osallistuu yhteiskunnan toimintoihin. Samaan aikaan maahanmuuttajat ylläpitävät omaa kieltään ja kulttuuriin liittyviä asioita. Kotouttamisohjelma on kotouttamisen edistämisen kehittämisen väline. Jokaisella maahanmuuttajalla kotoutumisprosessi on yksilöllinen, johon suuresti vaikuttavat palveluiden saatavuus, kielen ja kulttuurin omaksuminen sekä maahanmuuttajan oma motivaatio integroitumiseen. (Vihti 2016, 3; THL 2020.) Kotoutumista ohjaa Suomen lainsäädäntö. Laissa säädetään alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten asumisen järjestämistä.

Suomen Turku on monikulttuurinen kaupunki, jossa tuetaan ja edistetään aktiivisesti monimuotoisuutta. Vuoden 2022 lopussa Turussa asui 13,8 % muunkielistä väestöä. Turun kaupungissa asuu yli 130 eri maan kansalaista. (Virtanen, 2022; Tsokkinen 2023.) Turussa sijaitsee Turun ensi ja turvakoti ry, jossa toimii perheryhmäkoti ilman huoltajaa Suomeen saapuneille oleskeluluvan saaneille alaikäisille pakolaisnuorille (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 27§).

Opinnäytetyömme tutkimusaiheena on kartoittaa maahanmuuttajanuorten kotouttamis- ja kotoutumisprosessin haasteita Turussa. Toimeksiantajamme on Turun ensi- ja turvakoti ry. Opinnäytetyössä haluamme tuoda esille maahanmuuttajanuorten näkemyksiä siitä, mitä kotoutuminen pitää sisällään sekä minkälaista on olla maahanmuuttajana nyky-Suomessa. Maahanmuutto on vieläkin nykyisin suhteellisen uusi asia sekä maahanmuuttajien syyt maahantulolle ovat usein epäselviä suomalaisille.

Opinnäytetyössämme kuvaamme aluksi opinnäytetyömme toimeksiantajaa ja opinnäytetyömme tavoitteita. Teoreettinen viitekehiksemme muodostuu pääluvusta 3–5. 6–7 pääluvussa käsittelemme tutkimustyömme toteutusta, tuloksia ja johtopäätöksiä.

Kahdeksannessa pääluvussa, kerromme yhteenvetoa ja johtopäätöksiä tutkimustuloksistamme. Luvussa olemme teemoitelleet tutkimusaineistoa ja nostaneet esille nousseita maahanmuuttajanuorten kokemuksia kotouttamisen ja kotoutumisen haasteista. Viimeisenä päälukuna arvioimme opinnäytetyömme

kokonaisuutta, tavoitteisiin pääsyä sekä oppimistamme. Lisäksi pohdimme opinnäytetyömme luotettavuutta sekä eettisyyttä.

2 OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJA JA TAVOITE

Toimeksiantaja Turun Ensi- ja turvakoti ry

Turun ensi- ja turvakoti tarjoaa apua erilaisissa elämäntilanteissa oleville ihmisille sekä perheille mm. Lähisuhdeväkivaltaan, lapsiperheen erotilanteisiin, päihteiden aiheuttamiin huoliin vauvaperheessä sekä maahanmuuttajien kotoutumiseen ja kotouttamiseen (Turun ensi- ja turvakoti ry 2024a).

Turun ensi- ja turvakoti ry:n perheryhmäkoti on tarkoitettu alaikäisille oleskeluluvan saaneille pakolaisnuorille, jotka ovat saapuneet Suomeen ilman vanhempia. Palvelu on ympärivuorokautista asumispalvelua. (Turun ensi- ja turvakoti ry, 2024b.) Perheryhmäkoti koostuu seitsemästä asiakaspaikasta, johon nuoria sijoitetaan sen jälkeen, kun he ovat saaneet oleskeluluvan Suomessa. Nuorten sopeutumisprosessi ja kotouttaminen tapahtuu yleensä perheryhmäkodeissa. Perheryhmäkoti tukee nuorten kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta kotoutumisen edistämistä tapahtuu laajasti yhteiskunnan eri osa-alueilla, eikä ainoastaan perheryhmäkodissa. Nuoret asuvat perheryhmäkodissa, kunnes täyttävät 18 vuotta, jonka jälkeen he muuttavat omaan kotiin asumaan.

Ohjaajien tehtävinä on tarjota nuorille ammatillista ja laadukasta tukea kohti itsenäistymistä. Ohjaajat huolehtivat nuoren yleisistä asioista, kuten sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tapaamisista ja niiden järjestelyistä sekä koulutusasioista. Perheryhmäkoti tukee nuoria kotoutumisessa kodinomaisessa ympäristössä sekä ohjaa, tukee ja tarjoaa turvallisen kasvuympäristön nuorille, jotka ovat matkalla kohti itsenäistä elämää, omien yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti uudessa kotimaassa. Perheryhmäkodin toiminta perustuu arjen- ja elämänhallinnan tukemiseen, kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen, suomalaisen yhteiskunnan järjestelmään tutustumisen ja sen omaksumisen.

Nuorta tuetaan kotoutumisessa, koulutehtävissä, opiskelussa, harrastuksissa, sosiaalisten taitojen vahvistamisessa ja erilaisten yhteiskunnan tahojen kanssa tehtävissä yhteistöissä. Ohjaajat ovat nuorten rinnalla ja auttavat omien vahvuuksien löytämisessä ja itsenäistymisessä.

TURKU AMK Mikkonen Miia, Palani Shaima

Perheryhmäkotien perustaminen ja toiminta perustuvat lastensuojelulain (13.4.2007/417 1:1) säännöksiin. Näissä korostetaan lapsen oikeutta saada turvallinen kasvuympäristö, tasapainoista ja monipuolista kehityksen suojelua. Perheryhmäkodissa asumistilojen ja toimintavälineiden tulee olla sosiaalihuoltolain mukaisia. Henkilöstön mitoitus- ja koulutus perheryhmäkodissa myös perustuvat sosiaalihuoltolakiin. (Sosiaalihuoltolaki 2014/1301 3:22a.) Samassa rakennuksessa voi olla enintään 24 nuorta. Pääsääntöisesti jokaista asuinyksikköä kohden tulee olla vähintään seitsemän hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. (Suokonautio & Rantala 2014, 14.)

Hyvinvointialue tekee yhteistyötä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa perheryhmäkotien perustamisessa. Hyvinvointialueen on kuultava kuntaa ennen perheryhmäkodin perustamista. Edellä mainitut tahot sopivat yhdessä lasten tai nuorten sijoittamisesta yksiköihin ja kotoutumispalveluiden järjestämisestä.

2.1 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä on tuoda esille maahanmuuttajanuorten näkökulmia ja kokemuksia kotoutumisesta ja kotoutumisesta sekä niiden palveluista. Kartoittaen myös heidän kohtaamiaan haasteita kotouttamiseen ja kotoutumiseen liittyen.

Tavoitteena on etsiä vastauksia kysymyksiin:

1. Millaisia kokemuksia maahanmuuttajanuoret ovat saaneet kotouttamispalveluista?
2. Miten maahanmuuttajanuoret ovat kokeneet maahanmuuttajapalvelut ja miten he ovat kokeneet niiden hyödyt itselleen?
3. Ovatko Suomessa kotouttamispalvelut riittävän hyvin saatavilla maahanmuuttajanuorille?
4. Millaisia ovat kotouttamisen haasteet Turussa?

3 MAAHANMUUTTO JA KOTOUTTAMINEN

3.1 Maahanmuutosta Suomessa

Globaalin muuttoliikkeen myötä Suomen yhteiskunta on monimuotoistunut. Ulkomaalaistaustaisia on Suomessa lisääntynyt vaihtelevasti 1990-luvulta lähtien. Suurin maahanmuutto on tapahtunut vuosina 2015, 2022 ja 2023. Suomessa on edelleen vähemmän maahanmuuttajia verrattuna muihin EU-maihin. Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä, esimerkiksi maahanmuuttoperusteiltaan, taustamaaryhmittäin sekä lähtökohdastaan.

Maahanmuutto on moninainen ilmiö Suomessa ja se tapahtuu moninaisista syistä. Erilaisia syitä maahanmuutolle ovat mm. turvallisuus, väestörakenne, ihmisoikeudet, köyhyys sekä ilmastonmuutos. (Euroopan parlamentti 2020.)

Vuonna 2023 Suomeen muutti ulkomailta 71 918 henkilöä. Maahanmuuttajien määrä oli vuonna 2023 historian korkein tähän mennessä. Ukrainan ja Venäjän sodan vuoksi Ukrainan kansalaisten maahanmuutto Suomeen on kasvanut selvästi. Osa tilastotiedon lukumäärässä saattaa olla mukana laskettuna tilapäistä suojelua Suomesta oleskeluluvan saaneita. Vuonna 2023 kaikista myönteisen luvan saaneista henkilöistä olivat iältään 18–34-vuotiaita nuoria ja nuoria aikuisia, 40,4 % (Tilastokeskus 2024; Maahanmuuttovirasto 2023a.)

Yleisimmät syyt Suomeen muuttamiseen ovat olleet työperäiset muutot, perhesyistä johtuvat muutot, humanitaarisista syistä johtuvat muutot sekä opiskeluperäiset muutot. Venäjän aloittaman sodan vuoksi vuonna 2022 Suomesta haettiin eniten tilapäistä suojelua. Kuitenkin samaan aikaan työn vuoksi myönnettyjen määrä on jatkanut kasvuaan. (Maahanmuuttovirasto 2023b.) Luvussa 3.3 tarkastellaan 15–24-vuotiaiden maahanmuuttajanuorten osuutta verrattuna kaikenikäisen väestön maahanmuuttoon Varsinais-Suomeen.

3.2 Maahan tulojen syitä

Maahan tulleilla henkilöillä on erilaisia syitä, jonka vuoksi tulevat toiseen maahan. Näitä syitä voivat olla muun muassa pakolainen, turvapaikanhakija, kiintiöpakolainen sekä tilapäistä suojelua saava.

Pakolainen on henkilö, kenelle myönnetään kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella. Yleensä pakolainen on joutunut pakenemaan omasta maastaan joistakin seuraavista syistä: poliittisista ja yhteiskunnallisista syistä tai uskonnollisten mielipiteidensä takia. (STM 2024.)

Turvapaikanhakija on henkilö, ketä hakee Suomesta suojelua. Omassa maassa usein turvapaikanhakijaa uhkaa vainotuksi joutuminen uskontonsa tai kansalaisuutensa vuoksi, alkuperäisen poliittisen mielipiteensä tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kulumisen vuoksi. Yksi suurimmista syistä turvapaikanhakijalle on omassa maassa käynnissä oleva sotatilanne. (Sisäministeriö 2023.)

Kiintiöpakolainen on henkilö, kenellä on YK:n pakolaisjärjestön (UNHCR) ylläpitämä pakolaisleiri, jolla on pakolaisasema toisessa maassa. Vuonna 2001 lähtien Suomeen on otettu kiintiöpakolaisia 750 henkilöä vuodessa ja maailman laajuisten konfliktitilanteiden vuoksi kiintiöpakolaisten määrää on kasvatettu vuosi vuodelta. (Heikkilä 2014, 9; Björklund 2014, 10.)

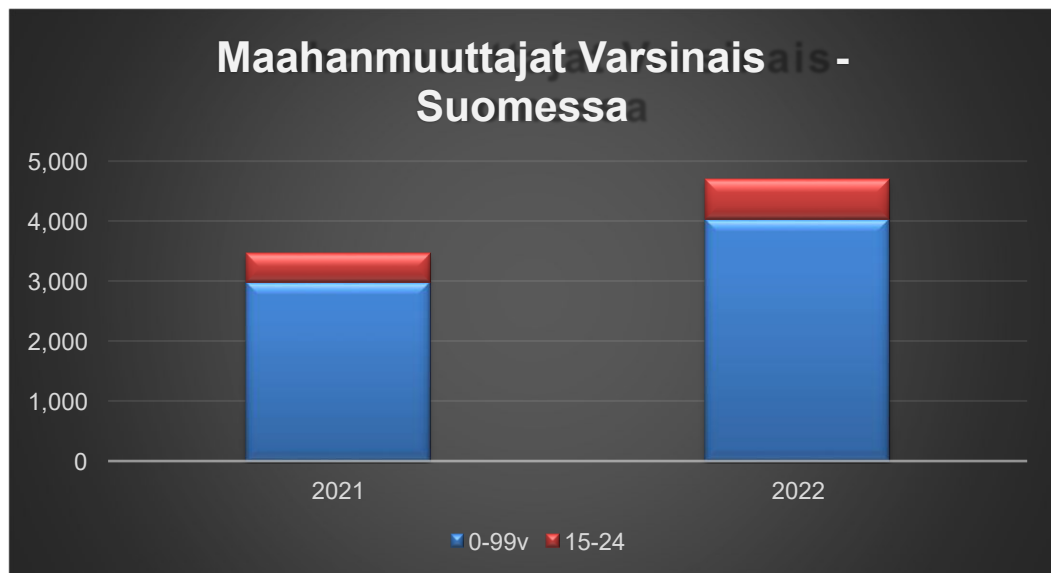
Tilapäistä suojelua saava on Ukrainasta sotaa paennut henkilö. Venäjän hyökättyä Ukrainaan, Suomessa aloitettiin ensimmäisen kerran myöntämään tilapäisen suojelun oleskelulupia. Tilapäistä suojelua ei kuitenkaan tule sekoittaa turvapaikkaan. (Maahanmuuttovirasto 2023b.)

3.3 Maahanmuutto Turussa

Turun kaupungin väkiluku ylitti 200 000 asukasta elokuussa vuonna 2022. Samana vuonna Turku sai ennätysellisen määrän maahanmuuttajia. Turku on viidenneksi suurin suurkaupunki Suomessa, jossa asui 2022 vuoden lopussa 27 320 muunkielistä henkilöä, eli 13,8 % koko väestöstä. Turun väestökasvu perustuu lähes kokonaan muunkielisen väestön määrän kasvuun. Turussa joka viides lapsi on vieraskielinen. Turku on monikulttuurinen kaupunki, jossa aktiivisesti tuetaan ja edistetään monimuotoisuutta, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta. Turun kaupungissa asuu yli 130 eri maan kansalaisia. Varsinais-Suomi sai määrällisesti huomattavan muuttovoiton vuosina 2010–2020. Muuttovoitto oli suurinta Virosta,

Irakista, Ukrainasta, Venäjältä, Iranista, Romaniasta, Puolasta, Latviasta, Kiinasta ja Thaimaasta. Turun kaupungin osuus koko maakunnan nettomaahanmuutosta oli 73,6 % vuosina 2016–2020. Turussa asuu merkittävä määrä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita ja työntekijöitä, jotka ovat työn tai opiskelun perusteella Suomessa. (Virtanen, 2022; Tsokkinen 2023.)

Taulukko 1. Maahanmuuttajat Varsinais-Suomessa vuosina 2021–2022 (Tilastokeskus 2024).

3.4 Kotoutuminen

Kotoutuminen on kaksisuuntaista kehityskulkua, jolla tarkoitetaan aktiivista osallistumista uuteen yhteiskuntaan sekä oman identiteetin säilyttämistä. Integraatio, eli kotouttaminen antaa mahdollisuuden säilyttää oman lähtömaan kulttuurinen tausta, lapsuudesta peritty identiteetti sekä tulevaisuudessa omaksutut tavat ja kulttuurin arvot. (Kvartti 2016.)

Kotoutumisen aikana maahanmuuttajat ovat oikeutettuja integraatiopalveluihin kolmeksi vuodeksi, jossa tarjotaan erilaisia toimia asettua ja kotoutua Suomeen. (Kvartti 2016.) Kotoutumisen tavoitteena on tarjota maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä saman aikaisesti tuetaan maahanmuuttajan mahdollisuuksia oman kielensä ja kulttuurinsa ylläpitämiseen.

Kotouttaminen on hintavaa, mutta kotouttamispalveluiden puute tulee vielä kalliimmaksi yhteiskunnalle. Kotouttaminen on hyödyllistä yhteiskunnan sekä maahanmuuttajien kannalta. Maahanmuuttajien työllisyyttä ja ansiotasoa on koettu merkittävästi parantavan kotouttamispalvelut. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2023/681, 1:1; Valtioneuvosto 2021.)

3.5 Kotouttaminen ja lainsäädäntö

Kotoutumista ohjaa laki kotoutumisen edistämisestä, jonka tarkoituksena on edistää kotoutumista, työelämään pääsyä, yhdenvertaisuutta, hyvinvointia ja osallisuuden toteutumista. Kotoutumislakiin sisältyy kuitenkin Valtion kotouttamisohjelmasta säännös, jonka mukaan valtioneuvosto laatii jokaiselle hallituskaudelle kotouttamisen edistämiseksi tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän ohjelman, VALKO. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021a.)

Kotoutumisen palvelut ovat siis toimenpiteitä ja palveluita, joilla edistetään monialaisesti maahanmuuttajan kotouttamista ja kotoutumista Suomeen viranomaisten sekä muiden yhteistyötahojen kanssa monialaisella. Päävastuu kotoutumislain mukaisista kotouttamistoimenpiteistä on hyvinvointialueilla ja työ- ja elinkeinotoimistoilla. Niiden tehtävänä on antaa asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotouttamista ja kotoutumista edistävästä toimenpiteistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö N.D, Laki kotoutumisen edistämisestä 2023/681, 1:1.)

Kotoutumispalveluista vastaavat hyvinvointialueet, kunnat, työ- ja elinkeinotoimisto, Kansaneläkelaitos, maahanmuuttovirasto Migri, poliisi sekä kolmannen sektorin tarjoamat palvelut. Kuntien on kotoutumislain mukaan tuettava viranomaisten kanssa tuettava yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Kehittämällä mm. monimuotoista kaupunki- ja palvelurakennetta voidaan edistää lain asettamaa tavoitetta. Jos kunnat tarjoavat sopivia toimitiloja voidaan tällä yrittää ehkäistä maahanmuuttajien eristäytymistä omille asuinalueilleen. Lisäksi edellä mainitun lainkohdan mukaan maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on huomioitava kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021b.)

Kotoutumislaisissa on määrätty palveluita pysyvästi Suomeen muuttaville henkilöille. Näitä ovat perustietoaineisto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumiskoulutus sekä työllistymispalvelu. Näiden lisäksi kotoutumissuunnitelmaan voidaan lisätä muita palveluita, jotka edistävät maahanmuuttajan kotoutumisprosessia, kuten kielikoulutusta. Maahanmuuttajalle on annettava lain määräämänä tietoa suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Lain määräämistä tiedoista, jotka koskevat suomalaiseen työelämään, yhteiskunnan oikeuksiin sekä velvollisuuksiin on Työ- ja elinkeinoministeriö laatinut Suomessa tietopaketin, Tervetuloa Suomeen- opas, 2022. Opas on painettu 4 eri kielelle (suomen-, englannin-, ruotsin ja venäjän kielelle). Opas on myös saatavilla verkkojulkaisuna, joka on tehty 12 eri kielelle. Muilla kielillä esite on pienempi ja se ohjaa lukemaan verkkojulkaisua. (Valtio neuvosto 2022.)

4 KOTOUTUJILLE TARKOITETUT PALVELUT

4.1 Ohjaus ja neuvonta

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta (2015/194 95 §) mukaan turvapaikkaprosessi alkaa siitä hetkestä, kun hakeva henkilö rajalle saapumisen jälkeen ilmoittaa itsensä turvapaikanhakijaksi. Ulkomaalaislain mukaan kansainvälistä suojelua hakevan turvapaikkahakemus tulee jättää välittömästi poliisille tai rajavartioille tai mahdollisimman pian sen jälkeen, kun on saapunut rajalle. Hakemus tulee jättää henkilökohtaisesti Suomen sisällä poliisivirastoon tai rajavartioviranomaisille. Vireillepanon yhteydessä poliisi ja rajavartioviranomainen ottaa turvapaikanhakijalta biometriset tunnisteet sekä kirjaa turvapaikanhakijan tiedot rekisteriin välittömästi. Myös sormenjäljet kirjataan Eurodac-järjestelmään. Myös 14 vuotta täyttäneiden hakijoiden sormenjäljet rekisteröidään samaan järjestelmään. Tällä voidaan selvittää muista Euroopan maista, onko rekisterissä oleva hakemus samalta henkilöltä. Viranomaisella on lainmukainen velvollisuus kertoa turvapaikanhakijalle oleskelulupaprosessista ja sen menettely tavasta sekä oikeudesta saada oikeusapua tarvittaessa prosessin aikana. (Owalgroupp 2019, 19–28.; Björklund 2014, 21.)

Tästä alkaa turvapaikanhakijan hakijaprosessi, jota seuraa hakemuksen käsittely ja menettelytavat viranomaisten kesken. Kun turvapaikkahakemus on saatu vireille, viranomaiset sopivat Transit-vastaanottokeskuksen kanssa hakijan majoittamisesta. Transit-vastaanottokeskukset ovat lähellä maahanmuuttotoimipisteitä, jossa toteutetaan turvapaikkapuhutteluita. Myös hakijan niin halutessaan hän voi järjestää majoituksensa itse, mutta hakija on silti vastaanottokeskuksen kirjoilla. (Laki ulkomaalaislain muuttamisesta 2015/194 95 §; Owalgroupp 2019, 19–20, 25.)

Yksintulleille alaikäisille turvapaikanhakijoille järjestetään majoitus lapsille tarkoitettussa vastaanottokeskusten ryhmäkodeissa. Majoituksen ryhmäkodin johtaja tai sosiaalityöntekijä tekee esityksen alaikäisen edustajasta käräjäoikeuteen. Käräjäoikeus määrää lapselle edustajan, jonka tehtävänä on edustaa lasta kaikissa viranomaisten tapaamisissa sekä valvoa lapsen omia etuja. (Björklund 2014, 23.)

Edustajalla on suuri rooli alaikäisen turvapaikkapuhuttelussa. Ryhmäkodissa sosiaalityöntekijä tekee alkuhaastattelun lasten kanssa, jossa kartoitetaan heidän taustansa ja kokemuksensa. Haastattelussa alaikäisedustaja on mukana ja valvoo, lapsen edun ja oikeuden toteutumista ja varmistaa ettei nämä tule loukatuiksi.

Edustajan tehtäviin kuuluu selvittää alaikäisenlapsen mielipide ja näkemys sekä huomioida niiden toteutuminen alaikäistä koskevissa asioissa. Edustaja huolehti, että alaikäinen tulee kuulluksi ja on tietoinen omista oikeuksistaan. Myös oikeudellisissa tilanteissa, edustaja auttaa ja on tukena avustajan hankinnassa. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisen turvapaikkahakemusprosessi ja hakemusmenetelmä on samanlainen kuin täysi-ikäisen, mutta ulkomaalaislain 6 §:n mukaan hakemus tulee käsitellä kiireellisesti. Myös samassa kohdassa mainitaan, että ennen päätöksen tekemistä, lasta on kuultava ja hänen mielipiteensä tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden. (Björklund 2014,23; Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301 1:6.)

Suomessa turvapaikanhakijalla on oikeus tiettyihin palveluihin oleskelulupahakemuksen käsittelyn aikana mm. Majoitukseen ja vastaanotto- ja käänköspalveluihin, työhön ja opintoihin sekä välttämättömiin sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluihin. Näillä turvataan esimerkiksi välttämätön toimeentulo turvapaikanhakijalle. Turvapaikanhakijoilla on oikeus edellä mainittuihin palveluihin hakemuksen käsittelyn ajan, mutta tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä on oikeus koko oleskeluvan ajan kotikuntansa palveluihin. Kiintiöpakolaiset saavat taas suoraan kotikunnan maahantulon jälkeen, jolloin kunnat ja hyvinvointialueet järjestävät palvelut alusta alkaen. (STM 2024.)

Kotoutumislaki ohjaa hyvinvointialueita huolehtimaan maahanmuuttajien ja kotoutujien yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta. Hyvinvointialueilla tulee olla tarvetta vastaava määrä palveluita ja toimipisteitä. Ohjauksen ja neuvonnan tulee järjestyä myös henkilökohtaisesti, riippumatta maahanmuuton syistä tai maassaolon kestosta. Ohjauksessa ja neuvonnasta tulee tarvittaessa antaa tietoa esimerkiksi suomalaisesta yhteiskunnasta, koulutusjärjestelmästä, erilaisista palveluista,

työelämästä sekä maahanmuuttajaa koskevista oikeuksista ja velvollisuuksista. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2023/681, 2:10.)

4.2 Alkukartoitus

Kotoutumisprosessi on kokonaisuus, jolla pyritään tukemaan maahanmuuttajan kotoutumista ja yhdenvertaisuuden tunteen saamista uudessa maassa. Kotoutumisprosessi alkaa alkukartoituksella. Kotoutumislain 9 §:n mukaan alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis- opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä muiden kotouttamista edistävien palvelujen tarve. Alkukartoitusten yhteydessä selvitetään hänen aikaisempi koulutuksensa, työhistoriansa, kielitaitonsa sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen mahdollisesti vaikuttavat asiat. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2023/681, 2:14.)

Alkukartoituksen tavoitteena on ohjata maahanmuuttajaa tarvelähtöisesti sopivien palvelujen piiriin esimerkiksi kunnan peruspalveluihin, TE-palveluihin tai kolmannen sektorin järjestämään toimintaan. Näillä toimenpiteillä pyritään auttamaan maahanmuuttajan pääsyä osaksi suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi. Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta laativat kotoutumissuunnitelman maahanmuuttajalle ja tarjoaa sen mukaisesti kotoutumispalvelut. (Työ- ja elinkeinoministeriö (2021c.) Kotoutumislain mukaisesti kotoutumissuunnitelma voi olla enintään kolme vuotta voimassa, mutta erityisessä tapauksessa sitä voidaan pidentää kahdella vuodella.

4.3 Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen ja henkilökohtainen kotoutumista edistävä suunnitelma, joka tehdään yhteistyössä kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston kanssa. Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka kehittävät maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen taidon oppimista ja myös edistävät muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021d.) Kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaorientaation opetuksesta sekä kotoutumista yksilöllisesti edistävästä toimenpiteistä.

Kotoutumisen edistämisen lain mukaan ilman huoltajia tulleille maahan muuttaneelle alaikäisille tulee aina laatia kotoutumissuunnitelma. Kotoutumissuunnitelma ei ole pakollinen alaikäisille maahanmuuttajalle, jotka tulevat perheen kanssa, jos siihen ei ole alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuvaa tarvetta. Yksintulleille alaikäisille kotoutumissuunnitelma tehdään paikallisten viranomaisten monialaisena yhteistyönä hyvinvointialueen kanssa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023,20)

Alaikäisen kotoutumissuunnitelma sisältää suomen kielen opetusta, perusopintoja, lukio-opintoja, ammatillisia opintoja, tai korkeakouluun johtavia opintoja, täydennyskoulutusta tai jatkokoulutusta, oman äidinkielen opetusta, työpajatoimintoja, harrastusten ja vapaa-ajantoiminnan ohjaamista sekä sosiaalisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen vahvistamista (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023, 20.)

Kotoutumissuunnitelmaa laatiessa viranomaisten tulee huomioida lapsen toivomukset ja mielipiteet hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Kotoutumissuunnitelmassa huomioidaan muut lapseen liittyvät suunnitelmat, kuten vastaanottovaiheessa tehty hoito- ja kasvatussuunnitelma. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021e).

Turun ensi- ja turvakoti ry:n asiakkaat siirtyvät normaalipalvelun linjoihin, kun alaikäinen on saanut oleskeluluvan ja kotikunnan. Normaalipalveluihin siirtyminen tarkoittaa, että alaikäisillä on samat velvollisuudet ja oikeudet kuin muillakin Suomessa asuvilla alaikäisillä. Oleskeluluvan saaneella alaikäisellä on oikeus asumiseen Turun ensi- ja turvakodin perheryhmäkodissa, kunnes hän täyttää 18 vuotta, mutta jos nuorella on hoidon tarvetta vielä tämän jälkeen, hän voi jatkaa asumista hoitopäivämaksulla perheryhmäkodissa omatoimisuuden vahvistamiseen. (Turun ensi- ja turvakoti 2024a.)

4.4 Kotoutumiskoulutus

Opetushallitus on laatinut kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita vuonna 2022. Tavoitteena kotoutumiskoulutuksessa on edistää maahanmuuttajaopiskelijan suomen tai ruotsin kielen taitoa sekä kehittää muita työelämässä tarvittavien taitojen kehittymistä. Koulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan yhdenvertaisuutta, osallisuutta sekä vastuunottoa kotoutumisensa

edistämisestä. Koulutuksessa on eri osa-alueita: kieli- ja viestintäosaaminen, yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, oppimisen tuki sekä opiskelijan ohjaus. Koulutuksessa huomioidaan aina maahanmuuttajan aikaisempi osaaminen. (Opetushallitus 2022.) Nuorten koulutuspolkua käsittelemme myöhemmin kuviossa 1. suomen kielen koulutusmahdollisuuksia Turun alueella.

Ulkomaalaistaustaisten työttömyys on yleisempää kuin kantaväestön, erityisesti pakolaistaustaisten työttömyysaste on korkea. Päätösten ja palveluiden viivästyminen alentaa heidän motivaatiotaan ja vaikeuttaa näin ollen työllistymistä. Ammattilaisten tulisi edistää asiakkaan ilmoittautumista TE- toimistoon ja edistää etenemistä niiden palveluissa. Luku- ja kirjoitustaidon parantamisen tukeminen on myös ensisijaisen tärkeää. (Castaneda 2018, 216–217.) Tärkeä osa kotoutumista ja yksilön hyvinvointia on työllistyminen. Koulutukset, kurssit ja opistot ovat tällä hetkellä hyvin pirstaleinen kokonaisuus Suomessa. Pakolaistaustainen henkilö tarvitsee usein tukea aloittaessaan työt ja tarpeen mukaan myöhemminkin. Tällainen apu voi olla valmennusta, työkokeilua, kuntouttavaa työtoimintaa tai palkkatuetta työtä. Työntekijän on huomioitava, että asiakkaan palvelupolku ei katkea esimerkiksi kielipintojen jälkeen. (Castaneda 2018, 216–217.) Koulutus on väline, jolla edistetään maahanmuuttajan työllistymistä.

Turun TE-toimistossa on käynnissä kuntakokeilu 1.3.2021-31.12.2024 välisellä ajalla. Kokeilun tarkoituksena on, että osa työnhakijoista siirtyy kuntien asiakkaiksi ja osa jää TE-toimiston asiakkaiksi. Jos asiakas on kuntakokeilussa, oma kotikunta vastaa silloin pääsääntöisesti hänen palveluistaan. (TE-palvelut 2023a.)

TE-toimistot ohjaavat asiakkaan kotoutumiskoulutukseen, jos tämä on asunut Suomessa alle kolme vuotta, on yli 17- vuotias ja on työtön tai jäämässä työttömäksi. Kotoutumiskoulutuksessa opetellaan suomen tai ruotsin kieltä, harjoitellaan yhteiskunta- ja työelämätaitoja ja tehdään oma ammatillinen suunnitelma. (TE-palvelut 2023b.)

4.5 Tulkkauspalvelu

Hallintolain (434/2003, 26§) tulkitsemisen ja kääntämisen mukaan asiakkaalla on oikeus tulkitsemisen ja kääntämisen palveluihin, jos asianosainen (maahanmuuttaja) ei osaa viranomaisen käyttämää kieltä, suomen tai ruotsin kieltä. Viranomainen on velvoitteinen järjestämään asiakkaalleen tulkkauspalveluita asiassa, jotka tulevat vireille viranomaisten aloitteista. Valtio ja hyvinvointialueet korvaavat tulkkauskustannukset.

Maahanmuuttajien tulkkaustilanteisiin liittyy erilaisia haasteita, kuten kulttuuriväläinen viestintä. Maahanmuuttajien piirissä tulkkiin luottaminen on hieman haasteellista, koska yleensä saman kielen piirissä tunnetaan tulkkityötekevä henkilö ja häneen luottamisen monet asiakkaat kokevat hankalaksi. (Kieliasiantuntijat 2021, 1–2.)

Tulkkauskeskukseen liittyy myös alueellisia vaihteluita ja haasteita. Pieneltä paikkakunnalta voi olla haastavaa löytää tulkkia, jos asiakas puhuu harvinaista kieltä. Tulkin tulee olla ammattilainen, asiakkaalle ja tämän perheelle tuntematon, mikä hankaloittaa sopivan tulkin löytämistä. Tulkkauspalvelut ovat myös usein ruuhkautuneita, jolloin asiakastapaamisten jonotusajat ovat pitkiä. (Castaneda 2018, 188.)

Asiakas ei välttämättä halua ottaa vastaan tulkkipalvelua, koska ei tiedä tulkkien salassapitovelvollisuudesta tai luota tämän pitävyyteen. On tärkeää luoda luottamussuhde asiakkaan, tulkin ja ammattilaisten välille. Myös on kiinnitettävä huomioita, ettei lasta käytetä tulkkaustilanteissa esim. tulkkina vanhemmilleen, koska se ei ole hyväksi lapsen kehitykselle eikä lapsen ja vanhemman suhteelle. (Castaneda 2018, 129.)

Päätäjien ja johdon tulee huolehtia tulkkipalveluiden laadusta. Tulkkien on oltava ammatillisesti päteviä ja heitä tulee olla riittävästi asiakkaiden tarpeisiin nähden. Tulkkiavusteisissa asiakastapaamisissa on oltava myös tarpeeksi aikaa. Päätäjien tulisi edistää valtakunnallisen tulkinvälitysjärjestelmän rakentamista, jotta tulkkipalvelut olisivat helpommin saatavilla. (Castaneda 2018, 189.)

4.6 Järjestöjen ja yhdistysten rooli kotouttamispalveluissa

Järjestötoiminta on isossa asemassa suomalaisen yhteiskunnan ja sosiaalipalveluiden tuottajana. Järjestöt voivat auttaa ihmisiä, jotka ovat vaarassa pudota palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Toiminnassa voi tutustua uusiin ihmisiin, harrastaa uusia asioita sekä vaikuttaa asioihin niin paikallisella kuin yhteiskunnallisella tasolla. Jokaisella ihmisellä on tarve kuulua johonkin yhteisöön, joten järjestötoiminnassa pelkkä yhdessäolokin riittää useasti monelle. Järjestötoiminnalla voidaan siis myös ehkäistä syrjäytymistä. Positiiviset kokemukset lisäävät luottamusta kanssaihmiä ja myös palvelujärjestelmää kohtaan. (Castaneda 2018, 250.)

Järjestöalalla työskentelevien haasteena on ohjata ihmiset muiden palveluiden pariin, jos esimerkiksi mielenterveydenongelmat tulevat toimintakyvyn tielle. Pienissä, syrjäisissä kunnissa yhdistystoimintaa on vähän, jolloin alueelliset erot ovat suuria. Tarvetta kotouttaville hyvinvointia tukeville kansalaisjärjestöille on erityisesti lapsilla, nuorilla, äideillä ja vanhuksilla. Ongelmana voi olla kansalaisjärjestöjen tavoittamisen vaikeus. (Castaneda 2018, 251.) Pakolaistaustaiset eivät välttämättä löydä näitä palveluja, joten maahanmuuttaja-asiakkaiden tavoitettavuuteen tulisi etsiä uusia menetelmiä ja tapoja.

Turussa ja lähialueella toimii erilaisia järjestöjä ja yhdistyksiä, jotka tukevat aktiivisesti maahanmuuttajanuoria kotoutumisessa. Toimintakeskukset, järjestöt sekä yhdistykset ovat usein kohtaamispaikkoja, jossa kantaväestön nuoret ja maahanmuuttajanuoret kohtaavat toiminnan merkeissä. Järjestöjen ja yhdistysten tavoitteena on edistää monikulttuurisuutta, tasavertaisuutta, moninaisuutta sekä kotoutumista Varsinais-Suomessa. Turussa ja lähialueella maahanmuuttajille nuorille suunnatut toimivat järjestöt, kuten R3 Maahanmuuttajanuorten tuki ry, MVKK-Monikulttuurinen varhaiskasvatus, Vamos 12–29- vuotiaille nuorille, Nuorten Muslimien Foorumi sekä Globaalinuoret ry. Turussa ja sen lähialueella myös toimii erilaiset toimintakeskukset, jotka tarjoavat maksuttomia tiloja sekä kohtaamispaikkoja kaikki alueella asuville nuoroille. Lisäksi Turussa toimii kahdessa eri pisteessä Tyttöjen Talo, jotka järjestävät erilaisia toimintoja 10–28- vuotiaille tytöille ja naisille. Tyttöjen Talon päätavoite on sukupuolen moninaisuuden huomioiminen sekä vapaa-aikaa toimintojen järjestäminen.

5 NUORET TURUSSA

Muunkielisten keski-ikä on matalampi kuin kantaväestöllä Turun seudulla. Muunkielisten mediaani-ikä on 32 vuotta ja kantaväestön mediaani-ikä on 38 vuotta. Timo Aron (Turun kaupunki 2023, 4–5) esittämässä kaaviossa väestönkehitys vuosina 2011–2020 kantaväestön työikäisten määrä supistui 5 600 henkilöllä, kun taas vieraskielisten työikäisten määrä Turun seudulla kasvoi kyseisellä ajanjaksolla 10 200 henkilöllä. Timo Aron samassa kaaviossa ennustetaan, että vuoteen 2040 mennessä vieraskielisten määrä Turun seudulla on kaksinkertaistunut. (Heino, 2023.)

Palveluntarjonta nuorille on Turussa hyvin laaja, mutta asiakkaiden tietous palveluiden tarjonnasta on kuitenkin hyvin vähäistä. Palveluiden löytäminen ja niiden hyödyntäminen ovat hyvin haastavia nuorille, jotka eivät osaa suomen kieltä eivätkä näin ollen pääse helposti palveluiden piiriin. Palvelutarjonnan monimutkaisuus ja hajanaisuus aiheuttavat usein pelkoa ja vaikeuksia palveluihin hakeutumisessa. Palveluntuottajan tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että palvelut tukisivat Suomeen tulleita nuoria. Suurin osa lapsista ja nuorista kärsii painajaisista, traumaista sekä ahdistuksesta, jotka vaikuttavat suuresti heidän psyykkiseen hyvinvointiinsa, johon he tarvitsevat tukea ja ohjausta. (Anis & Esberg 2018.)

Varsinais-Suomeen tapahtui vuonna 2022 665kpl 15–24 ikävuotiaiden maahanmuuttoja, joista 349 henkilö tulivat Euroopan maista. (Tilastokeskus 2023).

5.1 Turun kaupungin kotouttamisohjelma

Kotoutumislain mukaan kunnan on järjestettävä oma kotouttamisohjelma, johon sisältyvät osaamisen ja kotouttamisen palvelutarpeen arviointi, kotouttamissuunnitelman laadinta, monialainen kotouttamissuunnitelma, monikielinen ohjaus- ja neuvonta, yhteiskuntaorientaatio-opetus, kotouttamiskoulutus ja muita palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, työelämävalmiuksia, työllistymistä ja yrittäjyyttä. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2023/681, 2:13.)

Valtioneuvosto on tehnyt Valtion kotouttamisohjelman (VALKO) ajalle 2020–2023. Kotouttamisohjelma, joka laaditaan hallituskausittain, sisältää valtion kotouttamisen tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Kotouttamisohjelman tarkoitus on lisätä tietoa kotoutumisesta sekä kotouttamisesta, edistää yhteiskunnallista muutosta sekä ohjata kotouttamisen ammattihenkilöiden ja virkamiesten työtä. (Valtioneuvosto 2019.)

Kunnan kotouttamisohjelman tavoitteena on edistää kotouttamista ja monialaista yhteistyötä eri viranomaisten välillä. Ohjelmassa on huomioitava kaikki kunnan alueella asuvat maahanmuuttajat riippumatta oleskeluluvan perusteesta (Koskimies & Kettunen, 2022).

Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.12.2022 Turun kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelman vuosille 2022–2025. Ohjelman laatimiseen osallistui kattava joukko asiantuntijoita, jotka työskentelevät eri ympäristöissä, kuten oppilaitoksissa, kolmannella sektorilla ja Turun kaupungin maahanmuuttajien palveluissa. Turun kaupungin kotouttamisohjelma on laadittu VALKOn teemojen pohjalta ja se kytkeytyy Turun kaupungin strategiaan ja suunnitteluun.

Kotouttamisohjelman strateginen viitekehys perustuu Turun kaupunkistrategiaan Turku 2030-luvulla, jonka yhtenä teemana on kansainvälinen Turku. Kaupunkistrategiassa nousee esille International House Turku ja sen rooli kotoutumisen ja asettautumisen edistämisessä. (Turun kaupunki 2023, 4–5.)

Turun kaupungin kotoutumisohjelman kulmakivi on ihmislähtöinen ja tutkimustietoon perustuva. Ohjelmaa varten on annettu mahdollisuus Turussa pysyvästi asuville muunkieliselle väestölle tuoda omia näkökulmiaan esiin mm. haastattelemalla heitä hyvinvoinninkyselyillä. Tällä keinolla on pyritty varmistamaan mahdollisimman ihmislähtöinen ja tutkimukseen perustuva ohjelma. Ohjelman painopiste on kotoutujan omat tarpeet. (Turun kaupunki 2023, 5,10.)

Turun kaupungin kotouttamisohjelmassa on huomioitu myös kotoutumislain uudistus, joka tulee voimaan 1.1.2025. Samaan aikaan uusi työllistymislaki myös astuu voimaan, jonka mukaan TE-toimiston tehtävät, kuten kotoutumiskoulutuksen

hankinta ja järjestäminen, työllistymisen ja yrityspalveluiden tehtävät siirtyvät kunnille. (Turun kaupunki 2023, 5–7.)

5.2 Kotouttamis- ja koulutuspalvelut Turussa

Turun kotouttamissuunnitelmassa korostuu International House Turku, joka on suuressa keskiössä kotoutumisen edistämiseksi Turussa. Sen tarkoituksena on tukea ja edistää maahanmuuttajien kotoutumista sekä tarjota ohjausta ja neuvontaa Turussa ja sen lähialueilla matalan kynnyksen palveluna monikielisesti sekä -kanavaisesti. (International House Turku 2023a.)

International House Turku tarjoaa alkuinfoa maahanmuuttajille. Asettautumissuunnitelma on tärkeä, siinä tarjotaan apua, tukea ja ohjausta asumiseen, työelämään, opiskeluun sekä suomen kielen oppimiseen. Sosiaalineuvonta auttaa taloudellisten asioiden järjestelyihin, jotka liittyvät työpaikkaan tai opiskelupaikan vastaanottamiseen. International House Turku tarjoaa ohjausta ja neuvontaa ammatilliseen koulutukseen, yrityksen suunnitteluun tai aloitukseen. Turun kauppatorilla on International House Turun toimipiste, jossa maahanmuuttajille tarjotaan henkilökohtaista apua ja neuvontaa eri kielillä. Palveluiden keskiössä on ohjata, tukea ja auttaa maahanmuuttajaa eri palveluiden piiriin ja näin edistää heidän kotoutumistaan ja kotouttamista. (International House Turku, 2023b; International House Turku, 2023 c.)

Osallisuuden ja sosiaalisten verkostojen luomiseen vaikuttaa suuresti kielitaito. Kielen avulla henkilö oppii uusia toimintatapoja sekä ymmärtää asioita pintaa syvemmltä. (IOM 2020, 31.)

Maahanmuuttajanuorten kotouttamisen edistämisen keskeisin asia on koulutuspolku. Suomessa koulutuspolku jatkuu normaalisti peruskoulun jälkeen joko lukioon tai ammatilliseen koulutukseen ja sieltä jatko-opintoihin tai työelämään. Maahanmuuttajanuorten kohdalla koulutuspolku ja työelämään siirtyminen ovat erilaista kuin kantaväestöllä. Maahanmuuttajanuorten koulutuspolku on monivaiheinen ja ulotteinen. Koulutuspolku sisältää monia nivelvaiheita, joissa on suuri riski pudota koulutuksesta. (Björklund 2014, 35–38.)

Maahanmuuttajanuorten koulutuspolkuun vaikuttavat erilaiset taustatekijät, kuten koulutustausta, kielitaito, oma kiinnostus ja motivaatio sekä ohjaus. Osallisuuden ja

sosiaalisten verkostojen luomiseen vaikuttaa suuresti kielitaito. Kielen avulla henkilö oppii uusia toimintatapoja sekä ymmärtää asioita pintaa syvemmältä. (IOM 2020, 31.) Maahanmuuttajanuorten koulutuspolku alkaa perusopetukseen valmistavalla opetuksella VALMO-ryhmässä, jossa painopiste opetuksessa on oppilaan kielitaidon kehittäminen sekä esi- tai perusopetukseen valmistautuminen. (Opetushallitus 2024, 5,10.)

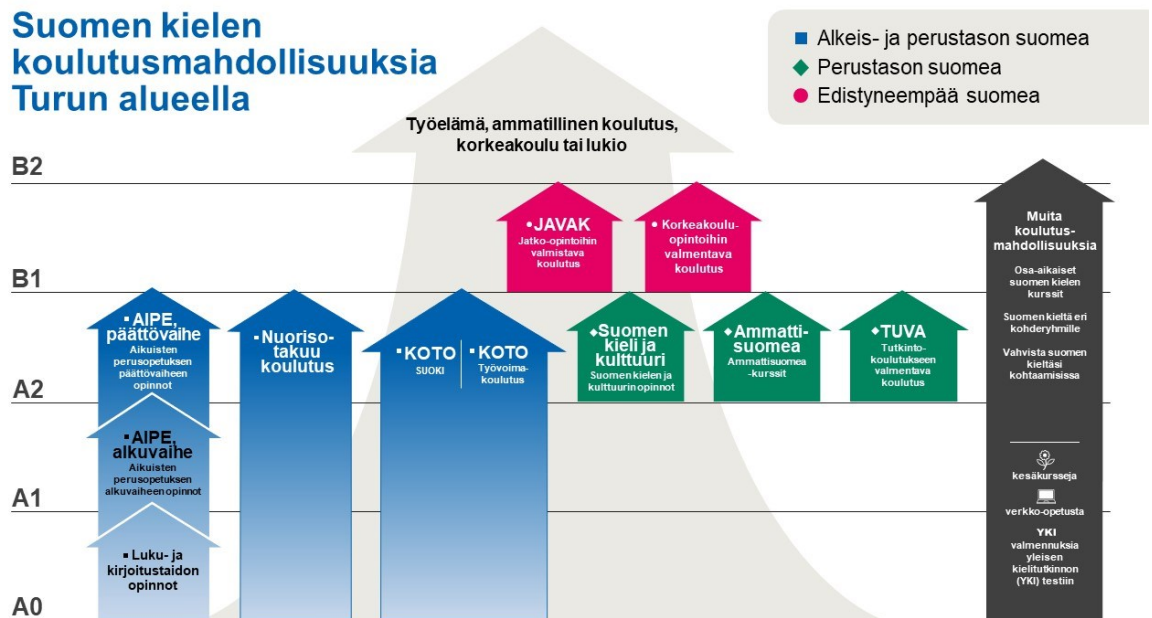
Tämän jälkeen nuori voi siirtyä kielitaidosta ja iästä riippuen joko peruskouluun muiden kantaväestön nuorten kanssa tai aikuisten peruskoulutuslinjalle. Peruskoulun päästötodistuksen saaneella ja peruskoulun tavoitteet saavuttaneella maahanmuuttajanuorella on oikeus hakea toisen asteen koulutukseen joko lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Ammatilliseen koulutukseen pääsemiseksi maahanmuuttajanuoren tulee osoittaa suomen kielen osaamista kielikokeessa. Tämä vaihe on usein kompastuskivi nuorille, koska koulutuksesta putoamisen riski on suuri, ja paluu koulutuspolulle on usein haasteellista. Suomen kielen taidon oppiminen ja sen osoittaminen ovat yleensä hankalia maahanmuuttajanuorille, jotka ovat muuttavat Suomeen koulutuksen nivelvaiheessa.

Maahanmuuttajanuorten toisen asteen koulutuksen keskeyttäminen on yleisempää kuin kantaväestön nuorilla. Lähes 14 prosenttia maahanmuuttajanuorista keskeyttää koulunkäyntinsä, kun taas kotimaista kieltään opiskelleiden nuorten määrä on vajaa 6 prosenttia. Suurin syy koulunkäynnin keskeyttämiselle maahanmuuttajanuorten keskuudessa on ollut halu siirtyä työelämään. Myös perusopetuksen jälkeen ammatilliseen koulutukseen hakevien maahanmuuttajanuorten määrä oli puolet pienempi kuin kantaväestön. Koulunkäynnin keskeyttäminen oli yleisempää niiden nuorten joukossa, jotka ovat kotoisin Lähi-idästä (19 %) tai Pohjois-Afrikasta (25 %). (Tilastokeskus, 2015.) Maahanmuuttajanuoret jäivät luokalleen useammin kuin kantaväestön nuoret, niin ala- kuin yläkoulun vuosiluokilla. Lähes 24 prosenttia maahanmuuttajanuorista opiskelee omaa ikäluokkaansa alemmalla vuosiluokalla, kun kantaväestö nuorten keskuudessa tämä on vain 14 prosenttia. (Harju-Luukkainen ym. 2014, 98).

Maahanmuuttajille on tarjolla paljon suomenkielen opintoja Turussa. Kotoutumiskoulutusta järjestetään eri tasoryhmissä: alkeis-, perus- ja edistynyt taso. Lisäksi on muita suomen kielen kursseja ja koulutuksia eri kielitaitotasolle ja asiakasryhmille. Varsinais-Suomessa suomen kielen opetusta tarjoavat mm. Paasikivi-opisto, Linnasmäen opisto, Turun suomenkielinen työväenopisto, Turun

aikuiskoulutuskeskus, Raision aikuiskoulutuskeskus, Turun ammatti-instituutti, Arffman consulting oy, Turun iltalukio sekä Loimaan evankelinen kansanopisto.

5.3 Kaavio 2. Suomen kielen koulutusmahdollisuuksia Turun alueella (International House Turku. 2023d)

Turussa on tarjolla vapaa-ajan palveluita kotoutumisen ja kotouttamisen edistämiseksi. Turun museokeskuksessa on tarjolla opastuksia ja työpajoja, jotka ovat toteutettu selkokielellä. Museokeskuksessa tutustutaan suomalaiseen historiaan, kulttuuriin ja ympäristöön, tavoitteena on lisätä kulttuurienvälistä ymmärrystä.

Turussa järjestetään kulttuurisensitiivistä ryhmätoimintaa mm. uimaryhmiä ja kuntosaliopastuksia. Turun kaupungin kirjastoissa on tarjolla erilaisia kielikahviloita ja lukupiirejä kaiken ikäisille maahanmuuttajille. Turun nuorisopalvelut on suunnattu kaikille nuorille ja lapsille huomioiden monikulttuurisuus ja sen tuomia haasteita. (Turun kaupunki 2023, 19.)

5.4 Yksintulleiden pakolaisnuorten kotoutumiseen liittyviä haasteita

Yksintulleilla pakolaisnuorilla on paljon erilaisia haasteita kotoutumisessaan. Turun perheryhmäkodin lähijohtaja Tatu Iisakkilan 2023 mukaan Tasa-arvoinen koulupolku

kaikille- perheryhmäkodin näkökulmia rasismien vaikutuksista nuorten opiskeluun blogissa tarkastellaan maahanmuuttajanuorten kokemuksia haasteista Turussa.

Pakolaisnuoren elämä Suomessa ja Suomessa kotoutuminen eivät ole pelkästään kiinni nuorista ja heidän valinnoistaan. Pakolaisnuoren elämään vaikuttaa suuresti suomalainen yhteiskunta ja Suomessa piilevä rasismi. Lisakkila kertoo, että Turun ensi ja turvakoti on joutunut todistamaan mm. koulunhenkilökunnan epäoikeudellista käytöstä. Kouluissa on esiintynyt mm. vääränlaista vallankäyttöä, asiatonta käytöstä sekä nuorten opintojen vaikeuttamista ammattihenkilöiden puolesta. Tämän lisäksi nuorten kotoutumiseen ja yhteiskuntaan sopeutumiseen on vaikuttaneet ajoittain suuresti, että kantaväestön oppilaat jättävät pakolaisnuoret ulkopuolelle ryhmätöistä, syrjineet, syyttäneet mm. koulutyön kopioinnista.

Maahanmuuttajanuoren koulunkäynti ei ole helppoa. Hän on juuri muuttanut uuteen kotimaahan, jossa on uusi kieli sekä kulttuuri. Tämä jo itsessään kuormittaa paljon maahanmuuttajanuorta ja lisäksi hänellä saattaa olla ikävä kotimaahansa ja siellä oleviin henkilöihin. Joillakin nuorilla saattaa traumaattisia kokemuksia, jotka vaikuttavat koko hänen elämäänsä. Näissä osissa esille nousee kouluissa mm. opettajien asenteet ja arvot. Kun nämä ovat kohdillaan, maahanmuuttaja nuoren koulunkäyntiin saadaan paljon helpotusta.

Turun ensi ja turvakodin perheryhmäkoti tekee yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ulkomaalaistoimiston sekä Varsinais-Suomen ELY (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) keskuksen kanssa. Tiivisyhteistyö Turun ensi ja turvakodilla on myös Turun kaupungin, nuorten edustajien sekä kouluviranomaisten ja opettajien kanssa. Turun ensi ja turvakodin perheryhmäkodin roolina onkin olla yksi tärkeimmistä palveluista maahanmuuttajanuoren kotoutumisessa ja kotouttamisessa Turussa. (Turun ensi ja turvakoti ry 2024a.)

Turun ensi ja turvakodin perheryhmäkodin lähijohtaja Tatu Lisakkila (2023) kirjoittaa blogikirjoituksessaan Tasa-arvoinen koulupolku kaikille- perheryhmäkodin näkökulmia rasismien vaikutuksista nuorten opiskeluun:

”Tavoitteenani on lisätä tietoisuutta ja vähentää pelkoja, jotta nuoret joutuisivat kohtaamaan vähemmän rasismia ja syrjintää Suomessa. Nyt on meidän aikamme nähdä vaivaa tukeaksemme näiden nuorten elämää tässä yhteiskunnassa ja luodaksemme heille tasavertaisemmat mahdollisuudet tavoitella unelmiaan.”

6 TUTKIMUKSELLISEN OSUUDEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyössämme käytetään laadullista tutkimusotetta. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on pyrkiä kuvailemaan asiaa kokonaisvaltaisesti, saaden selville tosiasiat. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei kuitenkaan tehdä yleistäviä päätelmiä. (Hirsjärvi ym. 2010. 161,181.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kuvata henkilöä ja hänen elämänpiiriään, tällöin tutkimus on henkilöiden tarinoiden, kertomusten ja subjektiivisten kokemusten pohjalta laadittua. Laadullisessa tutkimuksessa on huomioitava ja hyväksyttävä, että sama todellisuus voi näyttäytyä eri lailla eri henkilöillä. (Juvakka & Kylmä 2012, 16–28.)

Teemahaastattelun tarkoituksena on haastatella suunniteltujen teemojen perusteella, mutta teemahaastattelun ideana on, ettei se etene tarkkojen kysymysten mukaan, vaan antaa mahdollisuuden väljempään ja avoimempaan haastatteluun. Tällöin tarjoutuu mahdollisuus saada laajempia vastauksia haastateltavilta. Teemahaastattelu antaa haastattelulle rungon samalla antaen mahdollisuuden myös tarkastella jotain asiaa enemmän kuin toista. Jokaisella haastateltavalla nuorella oli samat haastattelukysymykset. Teemahaastattelussa haastattelukysymyksiä ei lyödä lukkoon, vaan keskeiset teemat määritellään teoriaan ja tutkimustietoon perehtymällä. Teema alueet edustavat teoreettista pääkäsitteistä eriteltyjä alakäsitteitä- ja luokkia. Teemahaastattelun tarkoituksena on keskittyä keskusteluun, jonka vuoksi nauhoitimme haastattelutilanteet. Tällä tavalla pyrimme luomaan mahdollisimman avointa, rehellistä sekä turvallista haastattelutilannetta. Haastattelutilanteissa tulee antaa myös haastateltavien toistaa kysymys tai esittää tarkentavia kysymyksiä, varmistaa ymmärtämänsä sekä selventää sanamuotoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a; Tuomi & Sarajärvi 2002, 75; Hyvärinen 2017, 21.)

6.2 Haastatteluiden toteuttaminen

Haastattelimme neljää maahanmuuttajanuorta, jotka olivat iältään 15–24-vuotiaita ja he ovat käyneet kotoutumisprosessin. Haastattelun tavoitteena oli saada

tutkimuskysymyksiimme aineistoa ja tietoa. (Kallinen&Kinnunen 2024a.) Haastattelut toteutimme haastateltavien kotona tai heidän valitsemassaan paikassa mm. Kirjastossa. Haastattelut äänitimme, jotta haastattelun aikana meidän ei tarvinnut keskittyä muistiinpanojen kirjoittamiseen ja nauhoituksen avulla varmistimme haastattelutulosten luotettavuuden.

Teemahaastattelussa käytimme apunamme ennalta suunniteltua ja laadittua haastattelurunkoa (liite1), joka ohjasi haastatteluidemme etenemistä. Ennen maahanmuuttajanuorten haastatteluita, teimme koehaastattelun yhdelle ihmiselle, jonka nauhoitimme. Koehaastattelun perusteella pystyimme arvioimaan kysymysten määrän, haastattelun ajan sekä haastattelurungon toimivuutta. Koehaastattelumme jälkeen teimme hieman muutoksia haastattelurungon kysymysten muotoiluun ja määrään. (KvaliMOT 2006a.)

Haastateltaville kerroimme heitä pyydettyä tutkimukseemme ja haastattelun alussa, että tutkimus on vapaaehtoista ja miten haastattelu tullaan toteuttamaan. Kerroimme heidän oikeuksistaan tutkimuksemme aikana, että heillä on oikeus keskeyttää tai peruuttaa osallistumisensa, milloin vain (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8). Kerroimme kaikille haastateltaville, mikä on tutkimuksemme tarkoitus ja tavoite, miten prosessimme etene ja tutkimusaineisto tullaan, toteutetaan anonymisti ja meitä sitoo vaitiolovelvollisuus. Kun tutkimus perustuu ihmiseen, lähtökohtana on tutkittavien luottamus tutkijoihin. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019, 7–10). Jokaiselta haastateltavalta kysyimme suullisesti lupaa äänittää haastattelu analysointia, ja tutkimustuloksia varten. Kerroimme heille, miten tutkimuksen asiakirjat tullaan hävittämään asianmukaisella tavalla, jolloin tutkimus säilyy anonymiminä. (Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2023, 13–14.) Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisten suositusten mukaan opinnäytetyön tekijän (AMK) on hallittava hyvä tieteellinen käytäntö opinnäytetyöprosessissaan, tieteellisen käytännön vastuut sekä ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen yleiset periaatteet (Arene 2020). Haastatteluiden aikana kiinnitimme huomiota selkokieleen sekä selvään puheen artikulointiin, helpottamaan mahdollista kielenhaasteita. Varasimme myös jokaiseen haastatteluun ylimääräistä aikaa, jotta tilanne pysyy rauhallisena sekä haastateltavat tuntuivat itsensä kuulluksi.

Haastattelut nauhoitettiin puhelimillamme ja yhden haastattelun pituus vaihteli 45 minuutista- 90 minuuttiin. Jokainen haastateltava haastateltiin erikseen.

Haastatteluiden analysoinnissa käytimme teemoittelua, jossa etsimme tutkimuskysymystemme kannalta olennaisia aiheita (Eskola & Suoranta 2008, 174–180). Haastatteluidemme pääteemat johdettiin tutkimustehtävästä. Pääteemoja olivat: Kotoutumispalvelut, koulutuspalvelut, vapaa-ajan palvelut sekä työllistymispalvelut.

6.3 Haastatteluaineiston analysointi

Haastatteluidemme analysointi alkoi litteroinnilla, jolloin nauhoitettu puhe kirjoitetaan tekstiksi sanasta sanaan. Teimme kaksinkertaisen litteroinnin, kuuntelimme äänitteet erikseen ja litteroimme ne erikseen analyysin ja tutkimustulosten luettavuuden lisäämiseksi. Tulostimme litteroidut asiakirjat ja vertasimme litterointejamme, jolloin huomasimme mahdolliset litterointivirheet. Litteroinnin aikana karsimme pois ne asioita, jotka eivät liittyneet tutkimuskysymyksiimme. Tätä kutsutaan sisällön analyysissä aineiston pelkistämiseksi. (Kallinen & Kinnunen, 2024b.)

Litteroinnin jälkeen tulostimme aineiston ja luimme haastatteluaineistoa useita kertoja, jotta pystyimme tarkastelemaan mitä haastateltava on tuonut esiin ja mihin tutkimuskysymykseen vastaus liittyi. Ympyröimme tekstistä korostuskyniä käyttämällä tutkimuskysymyksiin liittyviä teemoja. Tämän jälkeen tarkastelimme vielä aineistosta saatuja teemoja ja kirjoitimme niitä erikseen ylös teemoittain. Pohdimme ja vertasimme tässä kohtaan myös haastattelutilanteissa esiin tulleita teemoja litteroidun aineiston teemoihin. (KvaliMOT 2006a.)

Aineistosta esiin tulleet teemat kokosimme tutkimuskysymysten alle, jotta aineisto on helpommin luettavissa ja ryhmiteltyinä. Ryhmittely on sisällön analyysin seuraava vaihe aineiston järjestämiseksi. Lukiessamme litteroitua haastatteluaineistoa lihavoimme niitä sitaatteja, jotka nousivat kiinnostaviksi ja liittyivät maahanmuuttajanuorten kotouttamiseen ja kotoutumisen haasteisiin ja parannusehdotuksiin. (KvaliMOT 2006b.)

Tutkimustuloksissa käytämme sitaatteja haastatteluista, jotka ovat merkitty H1-H4. Nämä viittaavat yksilöllisesti haastateltaviin ja näin tuovat esille haastateltavien ääntä. Peilasimme haastattelujen vastauksia teoreettiseen viitekehikseemme, jonka jälkeen pystyimme tekemään johtopäätöksiä tutkimustuloksista sekä arviointia.

Haastatteludokumenttien käyttäminen on luottamuksellista ja tarkoitettu vain opinnäytetyötämme varten. Opinnäytetyömme jälkeen kaikki asiakirjat tullaan hävittämään polttamalla. Puhelimessa olevat tallenteet tulemme hävittämään asiantuntijalla. Tutkimuksemme aikana, emme tallentaneet haastateltaviemme henkilötietoja.

7 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää:

1. Maahanmuuttajanuorten kokemuksia kotouttamispalveluista
2. Maahanmuuttajanuorten kokemukset palveluista ja niiden hyödyistä
3. Maahanmuuttajanuorten kokemukset palveluiden saatavuudesta
4. Kotouttamisen ja kotoutumisen haasteet Turussa

7.1 Maahanmuuttajanuorten kokemuksia kotouttamispalveluista

Kaikki haastateltavat tiesivät sanan kotouttaminen ja kotoutuminen, mutta kokonaisuuden ymmärtäminen kotouttamisprosessista oli kolmelle hyvin hankala käsittää. Ymmärrys kotouttamisesta kaikilla samanlaisia: Sopeudutaan Suomen yhteiskuntaan uudessa maassa. Pääosin haastateltavilla oli positiivisia kokemuksia nuorten kotoutumispalveluista. Yhden haastateltavan mielipide oli, etteivät kotouttamispalvelut ole olleet hyviä, koska prosessi oli hankala.

*H1: Niitä palveluita tosi paljon suomessa ne tosi hankalaa hahmotta niitä heti ne on niin tota **mikä se sana** on moni moni vaikeita monimutkaista*

*H2: Hyvä kokemus mutta **tosi hankala ymmärtä** palveluita ne tosi moni mutkaisia*

*H3: Mä ei ymmärtä **mikä prosessi** me tulla suomee ja suomalaisine autta kotoutumaa*

*H4: Mun mielestä koko juttu on typerä kuka ei kerro mitä pitä tehdä tai kerto mut en mä muista kaikkea heti millo tehdä mitä **en mä ymmärrä** mitä **ne sanoo** siellä paikassa ku **en mä osaa tätä kieltä** tä kieli on tosi hankala*

Maahanmuuttajanuoret kokivat kotoutuneensa hyvin lopulta uuteen kotimaahansa. Koti-ikävä sekä tulosyy uuteen maahan, vaikuttivat monella myös kotoutumisprosessin alussa.

*H1: Ei helppo tulla maaha mä nähny **vaino tappaminen** ja mun ystävi vielä siellä*

*H2: Mulla **ikävä oma** maa ku isä äiti siellä alussa kukaa ei kuunnellu mun ikävä kotiin puhutti vaan palveluista ja velvollisuus.*

*H3: Tosi vaikea muista kaikkia ohjeita ku iha vieras maa **ei kieli** ei mitää ei turvaa tietoa oma maa ku sota alko (tauko puheessa) hullu ukko alotta **sota** minu kaikki jäi kotiin **onko siellä mitä jäljellä enää***

Vaikka maahanmuuttajanuorilla on ollut erilaisia haasteita kotoutumisprosessin aikana sekä sen jälkeen, kaikki haastateltavat ovat tällä hetkellä opiskelemassa tai työelämässä ja ovat kiitollisia uudesta kotimaastaan. Kotouttamispalveluiden kokemuksiin vaikutti haastateltavien mukaan kielenhaasteet.

*H1: En mä valita mä saanut koti raha ja perhe mutta tämä **suomikieli on vaikea** (tauko) mä tosi onnelline että me saada olla täällä suomi*

*H2: **Apu saa** mä opiskele suomen kieli nyt on hyvä että suomalaisine opetta meitä tänne pitä **pyytää apu itse***

*H3: Ku ei maahanmuuttaja **ymmärrä uutta kieltä** heti mä tuli sota vuoksi pois koti ku ei voi jäädä ni ni **en mä osannu yhtä Suomi** en mä muuten olis lähti koti.*

*H4: Miten mä voin mennä eri palvelu **ku en ymmärrä mitä ne mulle sanoo** mene sinne mene tänne ja **mä en osa puhua kunnolla** ni ei ne ymmärrä jos mä kysy jotain ja mä **en ymmärrä** ku ne vastaa.*

7.2 Maahanmuuttajanuorten kokemukset palveluista ja niiden hyödyistä

Erilaiset palvelut auttavat maahanmuuttajanuoria kotoutumisessaan uuteen maahan. Haastateltavista kolmelta nousi keskustelun aikana esille, kuinka oma motivaatio ja ahkeruus vaikuttavat palveluiden saamiseen, kokemiseen sekä niiden hyödyntämiseen. Myös Suomen koulutuspalvelut koettiin hyvinä. Yksi haastateltavista kertoi, että hänen mielestään koulutuksessa sekä

työllistämispalveluissa ei välttämättä aina tarpeeksi huomioida maahanmuuttaja naisen uskontoa ja kulttuuria, joka vaikuttaa hänen elämäänsä sekä toimintatapoihin mm. huivin käyttö.

*H1: **Mä ole itse etsiny palveluita ja tieoa soittanu ku henkilökohtainen neuvonta ei ole paljo** nii kiire mä oon vaa etsiny ja löytäny kyllä palveluita löyty jos **itse halua löytää***

*H2: Minun mielestä koulutuspalvelusta on huomioitu kaikin ikäiset maahanmuuttaja ja eriksee nuori muta naiti ja tyttö ei huomiota työpaikka hakemisessa ja heiän **kulttuuri ja uskonto** ei huomiota tarpeeksi ne tärkeitä asia naisille ja tytölle on*

*H3: **Mä en puhunu Suomi yhtä ku mä tulin tänne ja kato nyt mä puhu jo näi hyvi** vaikea kieli tä on iha kamala vaikea*

H4: Jos suomalaisine kerto paljo palvelusta uudesta ja uudesta ni olisi helpompi tehdä itse jota

Vaikka haastateltavistamme suurin osa oli kokenut eri palvelut kotouttamisprosessissa hyviksi ja tarpeellisiksi, kuitenkin kielen haasteet tulivat esille kaikissa haastatteluissa, jonka vuoksi he kokivat palvelut osittain hankaliksi.

*H1: **Mä en ymmärtä mite kuka ymmärtää suomikieli** kuusi on numero ja puu ei ymmärrä*

*H2: **Mä yritä puhuu nii hyvä** ku mä pystyn suomea mutta **mä en ymmärrä** ku paljon laki asia ja ne on tosi vaikeita ymmärtää siksi palvelut on ollu vähä vaikeita*

*H3: **Kun ei ole sama kieli ei ole helppo** muista koska pitää hakea koulu tai opiskeluu*

*H4: Tosi monta kerta on joku **uusi ihminen** ni on tosi vaikea ymmärtää ku kaikki puhu erilaisesti sit ku vielä ne **Suomalaiset puhu** iha ku olisivat eri maasta **Mä kysy kerran yhdeltä naiselta et miks sä puhut***

noin ni se sano että ei oo tästä Turusta vaan jostain muusta suomesta en ymmärtäny yhtä mitä se sano no ymmärsi mä vähän mut tosi vaikea oli

Sosiaaliset suhteet sekä kantaväestöön tutustuminen nousi esille jokaisessa haastattelussa. Haastateltavat kertoivat, että kukin heistä on tutustunut jonkin verran kantaväestöön ja saanut ystäviä itselleen kantaväestöstä, mutta tämä ei ole ollut helppoa stigmojen ja kielellisten vaikeuksien vuoksi. Vapaa-ajan palveluita haastateltavista puolet olivat kokeilleet, yksi haastateltavista on löytänyt harrastuksen, toinen on näiden myötä tutustunut paremmin Suomalaiseen kulttuuriin.

H1: Suomalaine on varovaine ne ei tuu heti puhuma ja ku yrittä puhua ni ne vastaa mutta mä en aina tiedä mitä he sano mu kaveri suomalaisine jakso puhu ja puhu et mä ymmärsi ja mä puhu ja puhu ni se ymmärsi mitä mä sano ei aina ymmärrä se eikä mä mitä me puhuta (naurua)

H2: Minula on tanssi ja käsityö harrastus ne on kivoja ja ne auttaneet mua sopeutumaan tänne

H3: Tosi moni juttu maksa ja Suomi on kallis maa

H2: Opastuksessa on parantaminen ei löydy helposti ja tota ei ole helppo mennä tälläsenä suomalainen joukkoo

Kulttuurierot nousivat myös esille puolin ja toisin, sekä niiden tietämättömyys. Haastatteluissa nousi esille, kuinka kantaväestöllä ei ole tietoutta eri kulttuureista, uskonnoista ja niiden muodostamista toimintatavoista ja identiteetistä. Myöskään maahanmuuttajanuoret eivät tiedä kantaväestön kulttuurista, uskonnosta ja niiden muodostamista toimintatavoista ja identiteetistä. Tämä on yksi iso asia, joka vaikeuttaa maahanmuuttajanuorten kotoutumista sekä johtaa nopeasti heidän syrjäytymiseensä.

H1: Suomalaine ihmettele miks mä en tee tätä ja sanon tää mun kulttuuri ni tuntu ettei ne ymmärrä ymmärrä mitä kultturi minulle tarkoittaa

*H1: Mä **halu tutustu suomalaine uskonto ja kultturi** mä lukenu ja keskustellu siitä vähä ei paljo vielä*

*H2: Harrastuksissa pitäsi **huomioida naisia** enemmänä ja kulttuuri*

*H3: Mulla on **oma kultturi ja uskonto** ja tota mä niiku elän sitä niiku ei pahalla mutta se ole minä... täällä ihmiset toimi eritavalla ja sit mä osa tehdä ja ne ei osaa tehdä ja sit öö me ei ymmärretä **minä en ymmärrä sinä ja sinä ei ymmärrä minä***

*H4: Mulla **oma ajatus** jos sä et hyväksy sitä sä et hyväksy mä en hyväksy kaikki suomalaine juttu*

7.3 Maahanmuuttajanuorten kokemukset palveluiden saatavuudesta

Kotouttamispalveluiden saatavuus ja saavutettavuus koettiin tutkimuksemme perusteella vaikeaksi ja monimutkaiseksi. Haastatteluista nousi, että on paljon erilaisia hakemuksia, joiden täyttäminen koettiin vaikeaksi sekä resurssipula haastateltavien mukaan näkyi vaikuttavan kotouttamisprosessin kokemukseen. Myös työllistymiseen, kaivattiin apuja.

*H1: Virastossa **kiire** paljo ihmisiä aika puhua ja pyytä apu on vähä sit anneta paperi ja **pitä kirjotta** ja tuoda takasi ku ei ole*

*H2: Jos sä **etsit ja yrittää ja opettele** ni kyllä palveluita on*

*H3: Ajattele sinä sinä et osaa minu **kieltä** ja sit tuut mun maaha ja sit mä anna sulle **paljo lappuja** ja mä sano **oma kieli** sun pitä täyttä nämä sä et osa **kirjottaa** etkä kunnolla minu kieli. Tulkki ei pääse koska on toise luona Ei varma oo (naurua)*

*H4: Meille pitää **opetta mite Suomessa haeta töitä mite suomessa tehdä töitä mitä se työjuttelu on (työhaastattelu) ja mitä sillo pitää sanoa sitä pitää harjotella***

7.4 Kotouttamisen ja kotoutumisen haasteet Turussa?

Maahanmuuttajanuorilla on erilaisia kotouttamisen haasteita ja jokainen kokee ne subjektiivisesti ja eriasioina. Haastatteluiden vastauksista ei sanallisesti selviä onko haastateltavien mielipiteet, kokemukset ja haasteet Turun kaupungissa, mutta kaikki haastateltavat ovat asuneet koko Suomessa oloajan Turussa. Suurimmaksi haasteeksi eri kielen lisäksi nousee kulttuuriset erot sekä niiden tietämättömyys.

*H1: Ei suomalaisine tiedä **meitä kultturi ja uskonto** ei ne halu tietää*

*H2: Olisi hyvä jos olisi lisää palveluita jossa me (maahanmuuttajat) voitais olla **suomalaiste kanssa** ja tehdä jotai yhdessä koulussa tai muualla*

*H3: Ei täällä kerrota **suomekulttuuri** meille pitää itse etsi tieto ku mä tuli suomee ei mulla ollu aika enkä halunnu tutkia suomikulttuuri koska piti järjestä kaikki muut ensi koti ja lupa (tauko puheessa) mä haluaisi tutustu suomalaisii ja viettä aikaa.*

*H4: **Kulttuurierot tekee vaikeaa sopeutua Suomeen***

Haastateltavista osa kertoi kokeneensa rasismia ja väheksyntää kantaväestöltä, mutta pääasiassa ovat olleet tyytyväisiä Turun palveluihin ja turkulaiseen väestöön.

*H2: Nä kaikki ongelmat on varma kaikessa mä olen tykänny asu Turku ja vaikka **kotoutumine on hankalaa aluksi** mutta nyt mä oon tosi ilonen et oon Suomi ja Turku*

Haastateltavien nuorten kokemukset kotouttamisesta sekä kotoutumisesta olivat pääsääntöisesti hyviä. Tutkimusaineiston perusteella voidaan tarkastella, että maahanmuuttajanuoret hyötyvät kotouttamisprosessista, vaikka itse prosessi näyttää haastavalta sekä vaikealta, maahanmuuttajanuoren näkökulmasta.

Tavoite kartoittaa maahanmuuttajanuorten haasteita kotouttamisessa sekä kotoutumisessa toteutui tutkimustietoon peilaten hyvin. Aikaisemmat tutkimukset

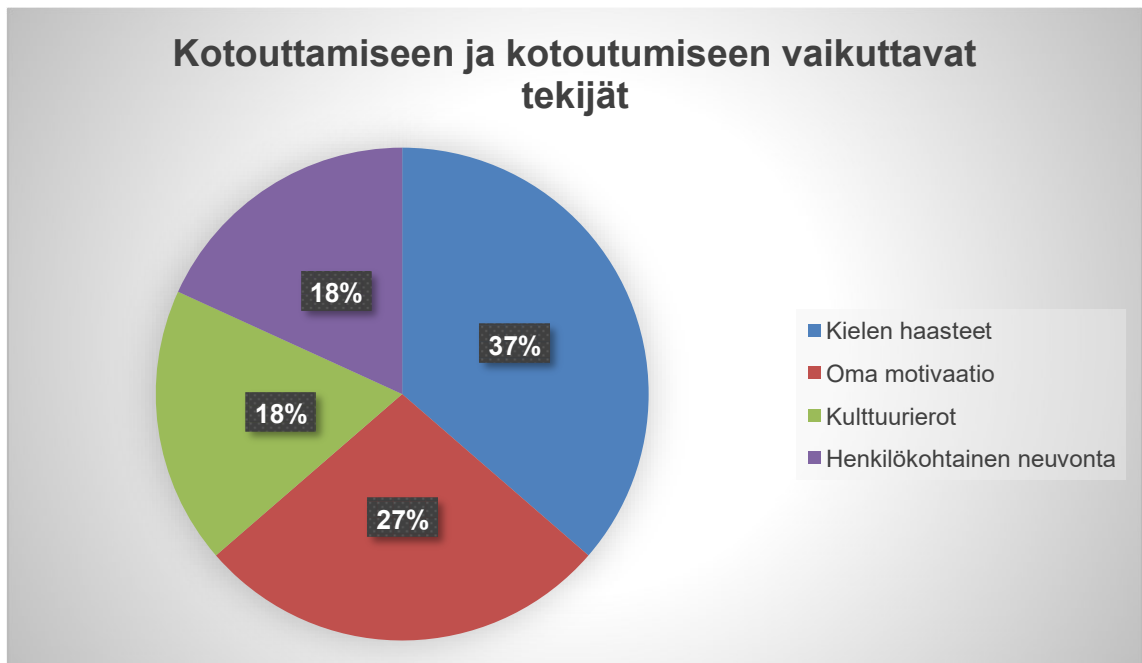
maahanmuuttajien kotoutuisen haasteista painottuvat kielen ja kulttuuriymmärtämättömyyteen. Tutkimusaineiston mukaan yhteisen kielenpuute hankaloittaa maahanmuuttajanuoren integroitumista uuteen kotimaahansa. Erilaisista tutkimuksista on selvinnyt, että suomen kielen oppimiseen menee noin kolme vuotta aikaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttaja selviää yksinkertaisimmista kielihaasteista koulussa, töissä ja vapaa-ajallaan. (Saxén ym. 2015, 203–209.)

Yhteisen kielen tärkeys näkyy tutkimuksessamme vaikuttavan jokaiseen teemaan. Yhteisen kielenpuuttuminen vaikuttaa yhteiskuntaorientaatioon, koulutukseen, työhön, palveluiden saamiseen ja omaan motivaatioon. Se miten suomen kielen opettelu nopeutuisi ei tule tutkimuksessamme esiin, varsinkin kun suomen kieli on suhteessa yksi vaikeimmista äidinkielistä.

8 YHTEENVETOA JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ TULOKSISTA

Opinnäytetyössämme nousivat esille kotouttamiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat eri tekijät. Näitä oli: kielenhaasteet, maahanmuuttajanuoren oma motivaatio, kulttuurierot sekä henkilökohtaisen neuvonnan vähäisyys. Toimeksiantoon liittyen opinnäytetyömme päätulokset kotoutumisen haasteina on eriteltynä Kaaviossa 2.

8.1 Kaavio 2. Kotouttamiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat tekijät

Kielenhaasteet vaikuttavat maahanmuuttajien ja kantaväestön välisiin suhteisiin sekä maahanmuuttajanuoren kotouttamiseen ja kotoutumiseen merkittävästi. Oma kieli on tärkeää oman identiteetin kannalta ja luo meidän persoonallisuuttamme. Yhteinen kieli on mahdollisuus ihmisten väliseen yhteyteen sekä kielitaito mahdollistaa opiskelun, työllistymisen, osallisuuden sekä yhteiskuntaan osallistumisen. (Magga 2008, 7.; Skutnabb-Kangas 1988,13.)

Ihmiset voivat kommunikoida monilla eritavoilla kuin pelkästään kielen avulla, ilmeet, eleet ovat yksi tärkeimmistä asioista kielellisen kommunikoinnin lisäksi. Niiden avulla ihminen pystyy sanattomasti tarkentaa, korostaa tai tehostaa omaa viestiään. (Puheen palo 2021.)

Haastatteluidemme perusteella riski maahanmuuttajanuorten syrjäytymiseen on suuri kielenhaasteiden vuoksi. Jos yhteistä tapaa kommunikoida ei ole eikä kumpikaan osapuoli tule ymmärretyksi, maahanmuuttajaväestö jää usein viettämään vapaa-aikaansa oman äidinkielen omaavien pariin, eivätkä näin ollen pääse tutustumaan kantaväestön yhteiskunnalliseen osallistumiseen eikä mahdollista heidän osallisuuttansa. Koska kieli vaikuttaa moneen asiaan mm. Koulutukseen ja työnsaantimahdollisuuksiin, maahanmuuttajilla on kantaväestöä suurempi riski syrjäytyä suomalaisessa yhteiskunnassa. (Rikoksantorjuntaneuvosto 2024). Jos kommunikoinnissa haasteena on kielenkäyttö sekä ymmärrys, väärinymmärrysten määrä kasvaa huomattavasti. Luvussa 3.2 haastattelun sitaatti H1: *“kuusi on numero ja puu ei ymmärrä”* kiteyttää mielestämme hyvin sen, kun eri sanoilla voi olla toinen tai useampi merkitys, joka tuottaa haasteita ihmiselle ketä puhuu toista kieltä. Ihminen ei voi ymmärtää lausetta kokonaan, jos yksittäisiä sanoja jää ymmärtämättä. (Magga 2008, 8.)

Yhteisen kielenpuute vaikuttaa siis paljon maahanmuuttajanuorten kokemuksiin kotoutumisesta sekä kotoutumisesta. Kielenpuute on todennäköisesti hidastanut ja vaikeuttanut yhteiskuntaan sopeutumiseen sekä arkisten asioiden hoitamiseen maahanmuuttajanuorilla. Palveluiden saanti ja niiden pariin löytäminen on ollut haasteellista maahanmuuttajanuorille kielellisten haasteiden vuoksi. Myös kielen kuuntelemiseen ja sen ymmärtäminen vaatii maahanmuuttajanuorelta syvää keskittymistä, joka vaikuttaa taas esim. asioiden muistamattomuuteen. Palveluohjaus saattaa mennä hyvinkin ”ohitse” kun keskittyy kielenymmärtämiseen. Maahanmuuton alkuvaiheessa tiedon ja informaation määrä on suuri, eikä puutteellisella kielitaidolla ole mahdollista omaksua kaikkea tietoa kerralla. Mikä hidastaa kotoutumisprosessia.

Oma motivaatio kotoutujalla on tärkeässä roolissa maahanmuuttajanuoren kotoutumista edistävänä asiana. Kielitaito liittyy osaltaan tähän, koska tämän avulla maahanmuuttajanuori pystyy solmimaan erilaisia suhteita kantaväestön kanssa. Jotta kielitaito auttaa maahanmuuttajanuorta kokemaan osallisuutta uudessa yhteiskunnassa tulee hänen olla itse motivoitunut oppimaan uusi kieli, uusi kulttuuri ja hyväksymään sen eroavaisuuksia omasta kulttuurista. (Pohjola 2016, 57.) Maahanmuuttajanuoren oma motivaatio ja halu kotoutua uuteen kotimaahansa on hänestä itsestään kiinni oleva asia ja hänen itsensä vastuulla. Suomessa yhteiskunta tarjoaa maahanmuuttajille apuja, välineitä, keinoja, ohjeita mitkä auttavat maahanmuuttajanuorta kotoutumisessa, mutta

jos maahanmuuttajalla ei ole motivaatiota ja halua kotoutua, yhteiskunta ei voi asiaa enempää edistää.

Kulttuurierot ovat yksi iso asia maahanmuuttajanuoren kotouttamisessa sekä kotoutumisessa. Se on halua ja kykyä ymmärtää eri taustoista tulevia ihmisiä. Kaikilla ihmisillä on oikeus omaan kulttuuriinsa tämän ilmaisuun sekä sen hyväksytyksi tulemiseen. Myös mielenterveydelliset asiat mm. traumat, ikävä, vaino pitää huomioida maahanmuuttajanuorena. (Suomen mielenterveys ry 2023.)

Kyky tunnistaa eri henkilön ajatuksia, uskomuksia, haluja ja aikeita ovat tärkeässä osassa sosiaalisia tilanteita. Tätä kutsutaan mielen teoriaksi ja sitä tarvitaan toisen henkilön toiminnan ennakointiin. Se on sosiaalkognitiivinen kyky ja antaa ihmisille mahdollisuuden muodostaa yhteyden toiseen henkilöön. Tämä taito luo mahdollisuuden henkilölle ymmärtää, että muilla henkilöillä on omia ajatuksia ja uskomuksia, jotka eroavat omasta ajatuksesta tai uskomuksesta. (Mielenaukea.fi 2016.; Sabater 2021.)

Jotta tunneyhteyttä voidaan luoda toisiin henkilöihin pitää löytyä empaattisuutta. Myönteinen asennoituminen toista henkilö kohtaan sekä kunnioitus toista kohtaa ovat avain asemassa empaattiseen asenteseen. Tunneyhteyden luominen vaatii kohtaamista henkilön kanssa hänen maailmankuvassaan. (Juujärvi ym. 2007, 84–85.)

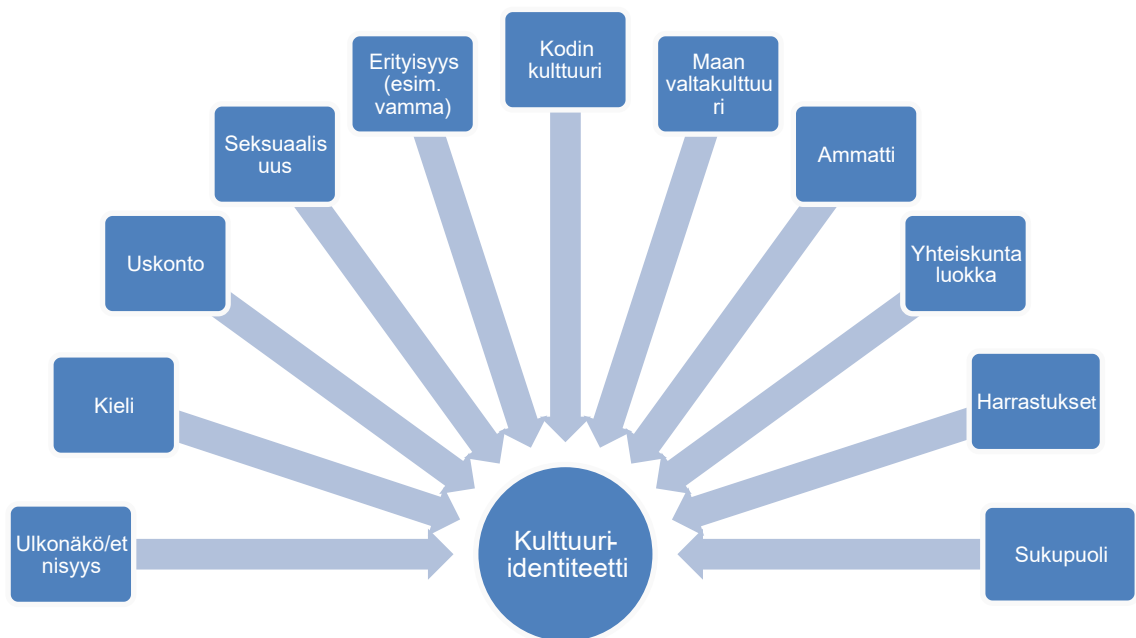
Kulttuuri-identiteetti on ihmisen oma käsitys omasta itsestään, johon liittyy yleensä ryhmään kuulumisesta, jotka puhuvat samaa kieltä ja joiden maailmakatsomus on samanlainen ja perustuu samalle arvopohjalle, traditioille ja menneisyydelle. Se on myös samaistumista kansallisuuteen. (Opetushallitus 2024.)

Identiteetti on ihmisen tunne. Tällä tunteella kuvataan minäkuvan pysyvyyttä, kuka olen tai keneksi olen tulossa. Identiteetti koostuu omista sisäisistä kokemuksista sekä myös toisten ihmisten reaktioista itseensä. Kulttuuri on taas ihmisen oman toiminnan synnyttämää, joka siirtyy sukupolvelta toiselle kokemuksiansa kautta. Kulttuuriksi luokitellaan lyhyesti hyväksytyksi ohjeeksi, jossa ihminen toimii ja jonka sääntöjä hän noudattaa. (Ryösö 2016, 6–7.)

Benjamin, S. (2014,6) kuvaa kulttuuriperintökasvatuksen kehittämishankkeessa kulttuuri-identiteetin muotoutuvan jatkuvasti. Se on ihmisen ydintä kollektiivisessa

identiteetissä. Tällä tarkoitetaan yhteisöllisten kokemusten korostuminen menneisyydestä ja siitä muotoutunutta identiteettiä. Mutta se on myös tulesta, jolloin kulttuuri-identiteetti rakentuu yksilöllisen identiteetin kautta. Tällöin ihminen muodostaa itse kokemuksensa itsestään. Ihmiset kuuluvat kaikki johonkin ryhmään, joka muovaa heidän omaa identiteettiään. Identiteetti muovautuu siitä kuinka paljon ihmiset haluavat samaistua tai etäännyä ryhmäjäsenyyksistä. Tähän vaikuttaa myös ihmisen oma motivaatio, jolloin hän halutessaan vahvistaa omia piirteitään, jotka osallistavat hänet ryhmään. Kun taas jos hän ei halua, hän korostaa itsensä ja ryhmän välillä olevia eroja. (Benjamin 2014, 64–65, 68–69.) Seuraavassa kaaviossa on kuvattu ihmisen kulttuuri-identiteettiin vaikuttavia asioita (Benjamin 2014, 67).

8.2 Kaavio 3. Kulttuuri-identiteettiin vaikuttavat kaikki yksilön ryhmäjäsenyydet

Maahanmuuttajilla on pääsääntöisesti eri kulttuuri-identiteetti kuin Suomen kantaväestöllä eikä kummallakaan osapuolella ole riittävästi kulttuuritietoutta toisen kulttuurista. Tämä aiheuttaa haasteita maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen Suomessa. On varmasti vaikeampaa sopeutua uuteen yhteiskuntaan, kun ei ole tietämystä etukäteen uuden maan kulttuurista sekä kantaväestön vastaanottokyky vaikuttaa paljon. Mutta tähänkin liittyy vahvasti maahanmuuttajanuoren oma motivaatio kotoutua. Tärkeää on tietää ja tiedostaa oma kulttuuri ja miettiä miten sen vaikutukset näkyvät omassa käyttäytymisessä ja ajattelussa. Toisen ihmisen kohtaamisessa on aina hyvä muistaa nähdä hänet omana itsenään, rohkaista ja kannustaa häntä puheillamme,

olemuksillamme ja eleillämme. Jo pienillä eleillä pystymme vaikuttavaan kunnioittavaan ja avoimeen vuorovaikutukseen. (Sosiaali- ja terveysalan tietopalvelu 2024.)

On todettu, että kasvu ympäristö on turvattomampi maahanmuuttajanuorten kohdalla. He saavat usein osakseen koulukiusaamista, erilaisia tapaturmia koulussa tai koulumatkoilla. Heidän on myös vaikea ystäväystyä kantaväestön kanssa. Jotta yhteiskuntaintegraatiota ja yhdenvertaisuutta pystyttäisiin tukemaan maahanmuuttajanuorien kohdalla, tulisi keskittyä erilaisten harrastusten tukemiseen. Maahanmuuttajanuorilla on usein tarvetta lisätukeen mm. Terveysten ylläpitoon, sosiaaliseen ja psykososiaaliseen kasvuun, oppimiseen ja kotoutumiseen. Perheiden sosioekonominen tausta vaikuttaa myös mahdollisuuteen osallistua ohjattuihin vapaa-ajan toimintoihin. Maahanmuuttajanuoret tarvitsevatkin pitkäjänteistä sekä tiivistä neuvontaa ja ohjauspalveluita. (THL 2024a.; THL 2024b.)

Uskonnot ja kulttuurit ohjaavat ihmisiä ja heidän toimintaansa. Esimerkiksi muslimitaustaiset ihmiset noudattavat Pyhä Koraanin ja Allahin ohjeistuksia. Nämä osaltaan saattavat edesauttaa maahanmuuttajanuoren syrjäytymistä Suomessa.

Vanhemmilla muslimeilla on oikeus, joka sisältää heidän kunnioituksensa, tottelevaisuuden sekä rakkauden. Kunnioituksen ja nöyryyden tulee olla tasapuolista molempia vanhempia kohtaan ja kaikki ylimielisyys on kiellettyä. (Dr. Abd Ar-Rahman bin Abd Al-Kareem Al-Sheha 2024, 61.)

Perheen miehellä on taas kodin auktoriteetti, koska hän on vastuussa perheestään ja velvollinen huolehtimaan heidän ylläpidostaan. Pyhässä Koraanissa 4:34 sanotaan Miehet olkoon naisten esimiehiä, koska Jumala on asettanut heidät näihin korkeampaan asemaan, ja myöskin niiden suoritusten tähden, joita miesten on omaisuudestaan naisten hyväksi tehtävä. Vaimolta taas puolestaan vaaditaan noudattamaan perheen pää ohjeita sekä määräyksiä, kunhan ne eivät mene Allahin määräysten ja Profeetan ohjeiden tottelemattomuuteen. Vaimo ei saa myöskään vaatia mieheltään mitään, johon hänellä itsellään ei ole varaa. vaimon tehtävä on suojella miehensä sukujuuria sekä heidän lapsiaan. Myöskään vaimon ei tule lähteä kotoaan pois ilman aviomiehensä lupaa ja suostumusta. (Dr. Abd Ar-Rahman bin Abd Al-Kareem Al-Sheha 2024, 63-65.)

Kulttuuritietoisuuden lisääminen molemmin puolin helpottaisi huomattavasti maahanmuuttajan kotoutumista uuteen maahan. Mielestämme H3 kertoo osuvasti ja kiteytetysti kulttuuritietoisuuden vähyydestä. "Mulla on oma kultturi ja uskonto ja tota mä niiku elän sitä niiku ei pahalla mutta se ole minä... täällä ihmiset toimi eri tavalla ja sit mä osa tehdä ja ne ei osaa tehdä ja sit öö me ei ymmärretä minä en ymmärrä sinä ja sinä ei ymmärrä minä"

Ei ole mikään ihme, jos nuoret syrjäytyvät Suomessa uskonnon ja kulttuurinsa vuoksi, koska se eroaa kantaväestön uskonnosta hyvin paljon. Suomessa on itsemääräämisoikeus ja tämä tuo henkilölle vapauden valita omia valintojaan. Eri kulttuureissa uskonnosta on hyvin voimakas ja moni toteuttaa sitä paljon, näissä tilanteissa esim. musliminaiset eivät esimerkiksi voisi hakeutua sosiaaliin tilanteisiin, koulutukseen tai työhön ilman aviomiehensä lupaa. Kuitenkin Suomessa tulee huomioida kulttuurien vahingolliset ja sopimattomat piirteet ja näihin tulisi puuttua, jos näitä havaitsee. Kaikki eivät kuitenkaan toteuta omaa kulttuuriaan samalla tavalla tai noudata esim. Koraania.

Henkilökohtaisen neuvonnan tarve maahanmuuttajanuorille on tärkeää kotoutuessaan. Kotoutuslain (2010/1386) mukaan maahanmuuttajille tulee tarjota neuvontaa ja ohjausta kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten toimesta riittävästi liittyen kotoutumiseen. Ohjauksen ja neuvonnan tavoite on antaa sopiva tieto ja opastaa oikean palvelun ääreen. Neuvonnan tulisi olla helposti maahanmuuttajan saatavilla, asiantuntevaa sekä avointa. Neuvonnan tarkoitus on myös tukea maahanmuuttajan omaa motivaatiota ja rohkeutta kotoutua uuteen yhteiskuntaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2014, 12–13.)

Maahanmuuttajien ohjaus vaatii hyvää ja monipuolista osaamista mm. maahanmuuttajien kulttuuritaustasta sekä kuuntelutaidon ja luottamuksen rakentaminen maahanmuuttajaan on tärkeää ohjauksen onnistumiseksi (Kylänpää 2014, 56–57).

Johtopäätöksenä tutkimuksemme tulosten pohjalta voidaan todeta, että vaikka kotouttamisprosessi on pitkä, monimutkainen ja vaikea, ja vaikuttaa nuoren sen hetkiseen elämään paljon, on siitä kuitenkin hyötyä maahanmuuttajille kotoutuessaan uuteen kotimaahansa. Monet maahanmuuttajat tulevat maahan eri syistä, jotka vaikuttavat myös kotoutumiseen. Maahanmuuttajanuorten kokemukset kotouttamisprosessista olivat pääosissa hyviä, mutta kaikki eivät olleet ymmärtäneet kotoutuessaan, että kotoutuminen on erillinen prosessi, joka on määrätty suomen lainsäädännössä. Kielitaidon puute on suuri haaste maahanmuuttajanuorelle. Kieli on kuitenkin pääasemassa maahanmuuttajanuoren kotoutumisprosessissa, koska puutteellinen kielitaito vaikeuttaa maahanmuuttajanuoren sopeutumiseen, opintoihin, työllistymiseen ja näin ollen lisää haasteita integroitumiseen. Nämä vaikuttavat myös paljon maahanmuuttajanuoren syrjäytymisriskiin, koska ei pysty osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan yhtä vahvasti kuin kantaväestö.

Suomen kielen oppiminen maahanmuuttajanuorten kotoutumisessa ja identiteetin rakentamisessa on olennainen asia. Kielen kautta ihminen tutustuu itseensä ja rakentaa omaa identiteettiään. Kieli kietoutuu identiteettiin ja elämäkertaan. (Kyckling 2019.4) Kielen avulla ihminen muodostaa suhteita yhteisöönsä ja rakentaa käsityksensä ympäristöstään. Myös kieli nähdään itseisarvon tekijänä, joka määrittää henkilön ryhmään kuulumista sekä käsitystä itsestään kuka hän on ja mihin ryhmään kuuluu.? (Kielikello 2019.)

Maahanmuuttajanuorten kieli-identiteetin merkitys sopeutumisessa uuteen kulttuuriin on valtava. Niskanen korostaa Maahanmuuttajanuorten kieli-identiteetti gradussaan kieli identiteetin merkitystä sopeutuessaan uutteen kulttuuriin. Maahanmuuttajanuorten kieli identiteetti nähdään moniulotteisena ja vaiheina, jotka kehittyvät jatkuvasti ja ne ovat avainasemassa osallisuuden vahvistamisessa. (Niskanen 2014.) Kun erilaiset kulttuurit kohtaavat, ihmisen minäkuva ja identiteetti kehittyvät jatkuvasti (Benjamin 2014, 63–67).

Viime aikoina on puhuttu paljon ulkomaalaistaustaisista nuorista ja heidän jengiytymisestään, joka vaikuttaa kulttuuri-identiteettiin sekä kotoutumiseen uuteen maahan. Julkisuudessa asiaa on pohdittu monesta eri näkökulmasta mm., että Ruotsissa oleva ilmiö on rantautumassa Suomeen. Poliisin mukaan jengiytymiseen yleensä liittyy vakava rikollisuudenuhka, väkivaltaa, huumeita, prostituutiota sekä hip hop musiikin genre, joka on lähtöisin Yhdysvalloista. Maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat linkittyneet usein katujengeihin ja sen muodostamisiin. He ovat yleisemmin ensimmäisen ja toisen sukupolven maahanmuuttajataustaisia miehiä, joilla on haasteita opiskelupaikan saamisessa tai työllistymisessä. Katujengin jäsenet ovat pääosin nuoria osa jopa alaikäisiä, jotka ovat syrjäytymisvaarassa ja elävät varjoyhteiskunnassa, mikä tarkoittaa, että heillä on sama lähtömaa, etnisyys tai rotu. (Koskinen 2022, 9–10.)

Covey korostaa kirjassaan *Street gangs throughout the world* (2010), että epäonnistunut kotoutuminen aiheuttaa toisen sukupolven maahanmuuttajanuorten elämässä turhautumista, syrjäytymistä, toivottomuutta sekä ulkopuolelle jäämistä. Keskeiseksi syyksi Covey mainitsee kulttuurieroavaisuudet, maahanmuuttajan uuden kulttuurin ja elämäntavan omaksuminen, kielelliset haasteet sekä yhteiskunnan tasolla orientoituminen. Näiden maahanmuuttajanuorten haasteiden vuoksi toisen sukupolven maahanmuuttajanuoret jäävät useasti yhteiskunnassa ulkopuolisiiksi. Tämän myötä maahanmuuttajanuoret hakeutuvat samaa kieltä

puhuvien ihmisen seuraan ja lyöttäytyvät samoihin ryhmiin, jossa he kokevat hyväksyntää, yhteenkuuluvuutta sekä saman elämän katsomusta ja ajattelua. Nämä asiat johtavat yhtenäistymiseen toisen sukupolven maahanmuuttajanuorten keskuudessa. Samassa ryhmässä, jossa on paljon turhautumista ja ulkopuolisuuden tunnetta luo negatiivista asennetta ja radikalisoitumista kantaväestöä kohtaan. (Covey 2010, 119–120.)

Maahanmuuttajanuorella on suuri vastuu itsellään kotoutumisestaan. Rasismista puhutaan paljon julkisuudessa, että tämä kohdistuu kantaväestöstä maahanmuuttajiin, mutta kuitenkin sitä tapahtuu myös toisinpäin. Rasismista puhutaan silloin, kun omaa ryhmää pidetään tärkeämpänä sekä parempana kuin toisten. Rasismi on yksi vallankäytön väline, jonka seurauksena on eriarvoistumista ja se vahingoittaa koko yhteiskuntaa. (Punainen Risti 2024.) Voimme todeta, että rasismi on molemmin puolista, joka hidastaa yhteiskuntasensitiivisyyden rakentumista. Kotoutumiseen vaikuttaa siis maahanmuuttajanuoren sekä kantaväestön suhtautuminen toisiinsa, avoimuus, uteliaisuus, apu ja tuki.

Parannusehdotuksia kotouttamisprosessiin on paljon. Haastateltavat esittivät toiveina henkilökohtaisen avun ja opastuksen lisäämistä. Tämä vaatisi lisäresursseja yksilölliseen ohjaamiseen erilaisissa tilanteissa.

Tutkimusta tehdessämme koimme, kuinka tärkeäksi osaksi muodostuu sosiaalialalla eettiset periaatteet sekä kulttuurinen monimuotoisuus. Kuinka sallitaan ja turvataan arvostava ja luottamuksellinen vuorovaikutuksen luominen asiakas tilanteisiin, ihmisten oikeus ilmaista omia tunteitaan sekä kokemuksiaan niin myönteisiä kuin kielteisiä. Kuinka ehkäistä ja vastustaa syrjintää ja hyväksyä erilaisuutta. Näitä pystyy luomaan jo pienillä askeleilla kuten kuuntelemalla, läsnä olemalla, aikaa antamalla sekä tuomalla lisää tietoutta maahanmuuttajanuorista ja heidän kotouttamisestaan. Opinnäytetyön tietoperustan ja haastatteluiden toteuttamisen myötä, huomasimme kuinka tärkeää, on osata ja tietää eri lainsäädännöistä sekä palveluprosesseista. Lainsäädännöt ohjaavat työtapojamme ja sekä palveluiden määrää, tasoa ja prosessia. Jotta pystyisimme maahanmuuttajanuorille antamaan kokonaisvaltaista palveluohjausta, tulee lainsäädännön osaaminen olla vahvaa sekä ymmärtää mikä lainsäädännön merkitys on kotouttamisprosessissa.

9 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI, LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

9.1 Opinnäytetyön arviointi

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella maahanmuuttajanuorten kokemuksia kotouttamisesta sekä kotoutumisesta Turussa. Tavoitteena oli myös selvittää maahanmuuttajanuorten kokemia haasteita kotoutumisessaan tai siihen liittyen.

Opinnäytetyön kirjoittaminen ja siihen liittyvä haastattelu oli hyvin mielenkiintoista ja osoittautui yllättävän aikaa vieväksi, joskin kuitenkin oman motivaation ja tiedon janoisuuden vuoksi kirjoittaminen sujui yllättävän nopeasti. Taustatietojen kokoamisessa sekä haastattelun suunnittelussa pystyimme hyödyntämään paljon henkilökohtaisista kokemuksiamme. Haastattelukysymysten laatiminen tuntui ensin helpolta ja hyvin selvältä, kunnes jouduimme toteamaan, että kysymyksiä on aivan liian monta yhteen haastatteluun. Kysymysten rajaaminen, karsiminen ja useamman kysymyksen yhdistäminen yhdeksi, yllätti haastavuudellaan. Tämän jälkeen itsekritiikki nosti päätänsä. Kysymysten muotoilu selkeäksi sekä haastattelun toteuttaminen selkokielellä vaati keskittymistä, aikaa ja paljon kysymysten uudelleen lukemista. Tämän vuoksi myös välillä oli pidettävä ajoittain taukoa, jotta asia selkiytyi uudelleen omiin ajatuksiin.

Haastattelutilanteet pyrimme pitämään mahdollisimman normaaleina sosiaalisina tilanteina, jotta saisimme luotua yhteisen tunnesiteen ja sitä kautta pyrimme turvaamaan maahanmuuttajanuoren luottamuksen vastata haastatteluamme todenmukaisesti. Tämän mahdollisti hyvin se, että haastateltavat saivat valita itse haastattelupaikan. Tutkimuksemme yksi suurimmista haasteista oli kielelliset haasteet, jonka vuoksi osalla maahanmuuttajanuorella oli vaikeuksia ymmärtää kysymyksiä. Tämän vuoksi puhuimme mahdollisimman hyvin selkokieltä sekä valmistuimme selventämään kysymyksiä vielä enemmän. Haastattelutilanteissa selvisi kuinka paljon aikaa ja keskittymistä vie yhteisen kielen puuttuminen puolin ja toisin. Tärkeää oli huomata heti alkuun, kuinka tärkeää on luoda luottamuksellinen ja avoin vuorovaikutussuhde molemmin puolin ja varmistaa, että tulemme molemmat ymmärretyksi ja kuulluksi. (Hidalgo 2022.) Ensimmäinen haastattelu oli jännittävä, koska mietimme haastattelijoiden kohtaamista, saadaanko tilanteesta rauhallinen, mukava ja luotettava. Ymmärrämmekö me toisiamme puolin ja toisin ja suostuvatko

he vastaamaan tutkimuskysymyksiimme. Haastattelut sujuivat hyvin, saimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme ja haastattelutilanteet olivat meidän mielestämme rauhallisia ja luontevia. Keskustelut sujuivat avoimesti sekä sujuvasti.

Pystyimme kahdelle haastateltavalle tarkentamaan kysymyksiä. Haastattelun jälkeen refleктоimme omaa toimintaamme, kuinka saimme haastattelun sujumaan haastattelunrunгон mukaisesti, vaikka keskustelu oli hyvin avointa. Mietimme mitä muuttaisimme tutkimuskysymyksistämme, jos tekisimme haastattelun nyt uudelleen. Koimme myös hyväksi aikaisemman kokemuksemme asiakastilanteista sekä erilaisista haastattelutilanteista, jonka vuoksi emme olleet niin jännittyneitä mitä ajattelimme.

Haastatteluiden jälkeen litteroimme haastattelut kirjalliseen muotoon analysointia varten. Litterointi on prosessina jo iso työ. Haastatteluiden äänittäminen sujui hyvin eikä ongelmia ilmennyt. Puhelimeemme tallennetun äänen laatu ei vastannut ammattitason laatua ja haastateltavien heikon suomen kielen vuoksi äänitteiden kuunteleminen oli hyvin haastavaa. Jouduimme useita kertoja kuuntelemaan äänitteitä uudelleen, jotta saimme kirjattua haastattelut sanasta sanaan. Maahanmuuttajanuorten suomen kielen taivutukset eivät ole samanlaisia kuin kantaväestöllä, joka toi haasteita litterointiin.

Tutkimustyön edetessä taitomme lisääntyi enenemissä määrin muutoksiin suhtautuminen, uteliaisuus erilaisiin asioihin sekä uusien ideoiden syntyminen. Tutkimuksen selkiytymisen ja etenemisen jälkeen esiintyi haasteita, joita piti luovuudella miettiä uudelleen ja ratkaista. Opinnäytetyömme tekeminen kehitti meidän eettistä reflektiivisyyttämme. Pysähdyimme usein pohtimaan kotouttamisprosessia, maahanmuuttajanuorten kokemuksia kotoutumisen eri haasteista, miten kotouttamista sekä kotoutumista voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa. Pohdimme, miten itse voisimme vaikuttaa maahanmuuttajien kokemukseen kotouttamisesta sekä kotoutumisessa. Omalla motivaatiolla, uteliaisuudella, avoimella kohtaamisella sekä läsnä olevana asiakaskohtaamisissa on jo iso merkitys henkilön kokemuksiin. (Sihvo & Koski 2022, 175.)

Opinnäytetyössämme nousi esiin myös erilaisia haasteita. Tarkastelimme tutkimuksemme aihetta ilmiötasolla ja tutkimusintressin näkökulmasta, tarkkaavuutta vaati, ettemme lähestyneet aihetta kokemuksellisesti. Haastateltavia etsiessä ilmeni, ettei monikaan maahanmuuttajanuori ollut tiedostanut, että kotouttaminen on kokonainen prosessi, jota johtaa Suomen lainsäädäntö. Tämä hankaloitti ja viivästytti

haastatteluidemme toteuttamista, koska haastateltavaa, jolla on tietoa koko prosessista, oli yllättävän haastavaa löytää.

9.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyömme luotettavuus perustuu siihen, että tutkimustuloksemme vastaavat sitä mitä olemme halunneet saada selville, tutkimustyö on silloin validi. Laadullinen tutkimuksemme kohdistui henkilöihin, jolloin huomioitiin, että haastateltaville annettiin riittävästi tietoa tutkimuksesta ja heidän osallistumisestaan, oikeuksistaan ja varmistimme heidän suostumuksensa haastatteluihin (Hirsjärvi ym. 2015, 26–27.; Vilka 2007, 150; Hirsjärvi ym. 2015, 231–232.) Myös jokaisen henkilön subjektiivisen kokemuksen pohjalta kerätty tieto lisää jonkin verran epävarmuutta sekä tulkinnallisuutta (Tilastokeskus 2013). Varmuudella emme voi selvittää ymmärsivätkö haastateltavat varmasti kysymykset samalla tavalla kuin mitä olimme tarkoittaneet. Eikä varmuutta ole siitä, ovatko haastateltavien vastaukset rehellisiä.

Opinnäytetyössämme noudatimme Tutkimuseettisen Neuvottelukunnan ohjeistusta. Kun ohjeita noudattaa tarkasti, tällöin myös taataan tutkimukseen liittyvä eettisyys. Tutkimuseettisen Neuvottelukunnan mukaan tutkimuksessa tulee olla avoin, rehellinen, yleisesti huolellinen sekä tarkkaavainen itse tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä esittämisessä. Myös tutkimuksen arvioinnissa tulee olla rehellinen, tarkka ja huolellinen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11.)

Tutkimussuunnitelmasta esiin nousseita asioita onnistuimme hyödyntämään ja siirtämään tutkimusmenetelmäämme.

Teoreettisessa viitekehyksessä tarkastelimme, maahanmuuttajien kotouttamisprosessiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin kuten kielen puhumisen ja ymmärtämisen haasteisiin, kulttuurillisiin haasteisiin sekä syrjäytymiseen.

Haastatteluiden toteuttamisessa sekä analysoinnissa noudatimme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistusta koskien myös alaikäisen henkilön tutkimuslupaa. Pääasiallisesti alaikäisen lapsen vanhempi tai lapsen laillinen edustaja päättää lapsen osallistumisesta tutkimukseen, mutta ensisijaisesti kuitenkin lapsi antaa itse luvan osallistua tutkimukseen ikätasoisesti. Koko opinnäytetyömme aikana huolehdimme noudattavamme Turun Amk:n sekä Tietosuojalain (2018/1050) 35 § vaitiolovelvollisuutta sekä 27 § mukaisesti henkilötietojen käsittelyyn liittyen.

(Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8.; Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019, 7–10.)

Muiden tutkijoiden työn huomioiminen kunnioittavalla tavalla kuuluu myös Hyvään tieteelliseen käytäntöön, jolloin tarkoituksena on viitata heidän aikaisempiin julkaisuihinsa (Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 2023,14). Opinnäytetyömme teoria kirjoitettiin Turun Amk:n lähdemerkintä ja kirjallisen työn oheistusta noudattaen. Olimme kriittisiä lähdemateriaaleista. (Turun Amk 2024.; Turun Amk 2022.)

Tutkimustulokset merkkasimme anonyymisti raporttiin sekä hävitettiin tietosuojalain sekä Tutkimuseettisen ohjeiden mukaisesti (Tietosuojalaki 2018/1050 Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13).

Opinnäytetyöhömmme liittyvä etiikka on myös meidän ammattietiikkaamme, johon kuuluu taito noudattaa eettisiä periaatteita, arvoja sekä normeja (Kuula 2006, 23). Pyrimme opinnäytetyötä tehdessämme pitämään huolen siitä, että ammattimme eettisyys säilyy koko opinnäytetyön ajan. (Talentia 2022, 30–31).

Opinnäytetyön tutkimuksen teko opetti meitä paljon. Opimme, että tutkimusprosessi on moninainen alue, jossa on monta eri vaihetta. Prosessi opetti kärsivällisyyttä, pitkäjänteisyyttä, rajausta ja myös kriittisyyttä. Opimme mikä on itsellemme paras tapa työskennellä, mutta myös opimme miten, toimimme tiiminä ja mikä on meidän paras yhteinen työskentelytapamme. Löysimme sen nopeasti keskustelemalla, suunnittelemalla, kokeilemalla ja käytännön tekemisellä. Todella tärkeäksi muodostui toistemme tuki koko prosessin aikana ja huomasimme kuinka tärkeää, on asioiden miettiminen yhdessä. Kannustimme toisiamme, kun toisesta tuntui eteneminen hyvin vaikealta, muistutimme toisiamme ja parasta, meillä oli monta hauskaa hetkeä opinnäytetyön teon aikana. Opinnäytetyön teko sujui tasavertaisesti yhdessä. Saimme ohjaavalta opettajaltamme äärettömän tärkeän tuen, selkeät ohjeet, selkeää, suoraa ja rakentavaa palautetta koko prosessin aikana. Opettajamme kannusti, kun tuntui ettei asia etene tai ei itse ymmärrä. Asioiden rajaamista opimme hyvin tämän prosessin aikana. Tutkimuksemme aihe on hyvin laaja, johon kytkeytyy todella moninaisia asioita sekä lakeja.

Kehityimme palvelujentarjoajina paljon. Toisella oli aikaisempaa kokemusta maahanmuuttajien parissa toimimisesta sekä kotouttamisprosessista enemmän

kuin toisella. Koimme sen hyvänä, sillä tavoin pystyimme keskustelemaan ja kyseenalaistamaan sekä tutkimaan monelta eri kannalta.

Opinnäytetyössämme sivuttiin melkein jokaista sosionomin kompetensseja, työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen ei liittynyt opinnäytetyöhömmme. (Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto 2024). Suurin kompetenssialue opinnäytetyössämme oli tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio osaaminen.

Haastattelujamme ei voida pitää kovin merkityksellisinä maahanmuuttajanuorten kotouttamisen ja kotoutumisen kokemuksista, koska haastateltavien määrä oli pieni.

Maahanmuuttajanuorten syyt maahantulolle ovat hyvin moninaisia, joka osaltaan vaikuttaa heidän kokemuksiinsa kotoutumisesta.

Opinnäytetyömme ei ole tutkimuksellisesti laaja eikä omaa suurta merkitystä maahanmuuttajanuorten kotouttamisprosessin käytäntöihin tai menetelmiin maahanmuuttajanuorten kotouttamisen sekä hyvinvoinnin edistämiseksi, mutta mielestämme muutokset tapahtuvat pienin askelein ja jokainen julkisesti saatavilla olevan tiedon esiin tuominen sekä asioista puhuminen ja tiedottaminen lisäävät tietoutta sekä vähentävät maahanmuuttajia kohtaa olevaa stigmaa. Nämä kokemukset, jotka koimme tutkimusta tehdessä kulkevat meidän mukanaamme työelämässä ja huomioimme sen omalta kohdaltamme asiakastyön käytäntöjen, menetelmien ja palveluprosessien käytössä.

Lähteet

Anis, M. & Esberg, R. 2018. Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi. Kohtaamisissa kehittyviä käytäntöjä. Tampere.

Ansala, L. Hämäläinen, U & Sarvimäki, M 2014. Integroituminen vai eriytymistä? Maahanmuuttajalapsen- ja nuoret Suomessa. 2014. Helsinki. Viitattu 9.3.2021. Saatavilla osoitteessa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45401/Tyopapereita56.pdf>

Arene 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyön eettiset suositukset. Viitattu 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti & kasvatusta- kulttuuriperintökasvatusta kotoutumisen tukena. Tallinna: K-Print. Viitattu 8.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/monikulttuurisuus_kansio/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Benjamin, S. 2014. Kulttuuri-identiteetti- Merkitys kehitykselle ja kotoutumiselle. Teoksessa Laine, M (toim.) Suomen Kulttuuriperintökasvatusta seura. Kulttuuriidentiteetti & kasvatusta- Kulttuuriperintökasvatusta kotoutumisen tukena. Tallinna: K-print. Viitattu 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://researchportal.helsinki.fi/fi/publications/kulttuuri-identiteetti-merkitys-kehitykselle-ja-kotoutumiselle>

Björklund, K. 2014. "Haluun koulutusta, haluan työtä ja elämän Suomessa" Yksin tulleiden alaikäisten pakolaisten kotoutuminen Varsinais-Suomessa. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

Covey, H. 2010. Street gangs throughout the world. Viitattu 13.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://books.google.fi/booksid=RIZ3CAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=fi&source=gs_b_s_ummmary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Dr. Abd Ar-Rahman bin Abd Al-Kareem Al-Sheha. n.d. Ihmisoikeudet islamissa ja yleisimmät harhakäsitykset siitä. Viitattu 9.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://d1.islamhouse.com/data/fi/ih_books/single/fi_human_rights_in_islam_and_com_mon_misconceptions.pdf

Eskola, J & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Euroopan parlamentti. 2020. Maahanmuuton syyt- mikä saa ihmiset lähtemään kodeistaan?. Viitattu 20.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/world/20200624STO81906/maahanmuuton-syyt-mika-saa-ihmiset-lahtemaan-kodeistaan>

Heikkilä, E. 2014. Haavoittuvasta lapsuudesta ehjään aikuisuuteen. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

Heino, J. 2023. Vuonna 2040 jo joka neljäs turkulainen on vieraskielinen – Turussa raikaa nyt kaikkiaan 97 eri äidinkieltä: näitä kieliä maahanmuuttajat puhuvat. Turun Sanomat. Vaatii käyttäjätunnuksen. Viitattu 25.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.ts.fi/uutiset/6170366>

Hidalgo, A. 2022. Mielenhmeet. Mikä vuorovaikutussuhde on? Neuvoja terapeuteille. Viitattu 5.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://mielenhmeet.fi/mika-vuorovaikutussuhde-on-neuvoja-terapeuteille/>

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 19. Painos. Helsinki: Tammi.

Hyvärinen M. 2017. Haastattelun maailma. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino, 11–45.

International House Turku. 2023a. Viitattu 21.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://ihturku.fi/>

International House Turku. 2023b. Turussa asuminen. Viitattu 21.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://ihturku.fi/tietopaketti/turku-asuminen/>

International House Turku. 2023c. Palvelut. Viitattu 21.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://ihturku.fi/palvelut/>

International House Turku. 2023d. Suomen kielen koulutusta Turun alueella. Viitattu 21.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://ihturku.fi/tietopaketti/suomen-kielen-koulutusmahdollisuuksia-turun-alueella/>

International Organization for Migration (IOM). 2020. Oma kieli kotoutumisen tukena. Helsinki.

Juujärvi, S., Myyry, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi.

Juvakka, T. & Kylmä, J. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Jyväskylän yliopisto, Koppa. 2021. Laadullinen analyysi. Viitattu 5.6.2022. Saatavilla osoitteessa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/laadullinen-analyysi>

Kallinen, T. & Kinnunen, T. N. Da. Etnografia. Teoksessa Jaana vuori. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Haastattelut. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>

Kallinen, T. & Kinnunen, T. N. Db. Etnografia. Teoksessa Jaana vuori. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Laadullinen sisällönanalyysi.

Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/kvaliohjeet/#Viittausohje>

Kieliasiantuntijat. 2021. Asioimistulkin ammattisäännöstö. Viitattu 4.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://kieliasiantuntijat.fi/wp/wp-content/uploads/2021/01/Asioimistulkin-ammattisa%CC%88a%CC%88nno%CC%88sto%CC%88-2021-web.pdf>

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti. 2019. Sotalasten kokemukset kieli-identiteetin ja kielielämäkerran muovaajina. Viitattu 9.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.kielikello.fi/-/sotalasten-kokemukset-kieli-identiteetin-ja-kielielamakerran-muovaajina>

Korhonen, H. 2007. Vanhempien tyytyväisyys kommunikointikansioon ja sen käytön ohjaukseen Tikoteekissa. Logopedian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, Puhetieteiden laitos.

Koskimies, L & Kettunen, P. 2022. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:12

Selvitys kuntien kotouttamisohjelmista. Helsinki. Viitattu 10.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163831/TEM_2022_12.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Koskinen V. 2022. Jengiytyminen ja väkivaltaisuus. Opinnäytetyö (AMK). Tampere: Poliisikorkeakoulu. Viitattu 13.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/755929/ON_Koskinen.pdf?sequence=2

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka- aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Kvartti 2016. Mitä on kotoutuminen? Kaupunkitiedon verkkolehti 4/2016. Viitattu 10.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/mita-kotoutuminen>

Kylänpää, E. 2014. Tietoyhteiskuntataidot ja maahanmuuttajat- opastaminen ItäVantaan kirjastoissa. Opinnäytetyö (AMK). Liiketoiminta ja kulttuuri. Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu. 13.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/82838/Kylanpaa_Eija.pdf?sequence=1

Laki kotoutumisen edistämisestä 2023/681

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta 2015/194

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Maahanmuutto virasto. 2024e. Suomeen yksin tulleen alaikäisen edustaja. Viitattu 28.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://migri.fi/suomeen-yksintulleen-alaikaisen-edustaja>

Maahanmuuttovirasto. 2023a. Tilastot. Viitattu 11.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://tilastot.migri.fi/#decisions>

Maahanmuuttovirasto. 2023b. Maahanmuuton vuosi 2022: Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikutti laajasti maahanmuuttoon. Viitattu 16.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://migri.fi/-/maahanmuuton-vuosi-2022-venajan-hyokkays-ukrainaan-vaikutti-laajasti-maahanmuuttoon>

Magga, S. Opinnäytetyö. Kevät 2008. Äidinkielen merkitys. Saamen kieli hoitotyössä. Saamelaisalueen koulutuskeskus. Ivalo.

Mattila, M. 2014. Millainen koulutus kotouttaa Suomeen nuorena muuttavan? JATKE työotteella vaikuttavuutta nuorten kotoutumisen tukeen. Humanistinen ammattikorkeakoulu, järjestö- ja nuorisotyö, ylempi AMK. Opinnäyte. Viitattu 9.3.2021.

Saatavilla osoitteessa:
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/77147/Mattila_Marjukka.pdf?sequence=1

Mielenaukea.fi. 2016. Mielen teoria ja Aspergerin oireyhtymä. Viitattu 1.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <http://mielenaukea.fi/?p=284>

Niskanen, H. 2014. Maahanmuuttajanuorten kieli-identiteetti. Suomen kielen Pro gradu -tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto. Viitattu 9.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201412162130.pdf>

Opetushallitus 2024. Mikä on kulttuuri-identiteetti? Viitattu 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/mika-kulttuuri-identiteetti>

Opetushallitus. 2022. Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2022. Viitattu 11.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Kotoutumiskoulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf

Opetushallitus. N.D. Perusopetukseen valmistava koulutus. Viitattu 4.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetukseen-valmistava-opetus>

Opinkirjo kehittämiskeskus. 2018. Aineiston analysointi ja tulosten visualisointi- Aineiston analysointi. Viitattu 5.6.2022. Saatavilla osoitteessa: <https://opinkirjo.fi/tutkimuksen-perusteet/aineiston-analysointi/>

Owalgroupp. 2019. Turvapaikkaprosessia koskeva selvitys. Viitattu 21.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://intermin.fi/documents/1410869/3723692/Turvapaikkaprosessia+koskeva+selvitys+27.6.2019/60bd290f-ffbd-2837-7f82-25fb68fe172c/Turvapaikkaprosessia+koskeva+selvitys+27.6.2019.pdf>

Pohjola, R. 2016. Nuorten maahanmuuttajien kotoutuminen. Etnografinen tutkimus kotoutumisen haasteista, mahdollisuuksista ja toiveista. Yhteiskuntatieteen pro gradu – tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 1.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/50608/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201606273352.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

PuheenPalo. 2021. Ilmeet ja eleet vuorovaikutuksessa ovat merkittäviä. Viitattu 31.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://puheenpalo.fi/ilmeet-ja-eleet-vuorovaikutuksessa-ovat-merkittavia/>

Punainen Risti. 2024. Mitä rasismi on? Viitattu 19.4.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/rasisminvastainen-toiminta/mita-rasismi-on/>

Rikoksensorjuntaneuvosto. N.D. varhainen tuki ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Viitattu 31.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://rikoksensorjunta.fi/varhainen-tuki-ja-https://rikoksensorjunta.fi/varhainen-tuki-ja-syrjaytymisen-ehkaisy>

Ryösö, H. 2016. Kulttuuri-identiteetti ja kotoutuminen. Arabialaisesta kulttuurista saapuvien nuorten sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin. Kandidaatintutkielma. Musiikkikasvatus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu: 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <file:///C:/Users/vs044375/Downloads/Kulttuuriidentiteetti%20ja%20kotoutuminen.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006c. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto [7.2.2 Koodaus.] Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 31.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto [6.3 Haastattelu]. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 12.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV-Menetelmäopetuksen tietovaranto [6.3.2 Teemahaastattelu.] Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Viitattu 13.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Sabater, V. 2021. Mielen ihmeet. Mielen teoria: avain ihmisten välisen yhteyden ymmärtämiseen. Viitattu 1.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://mielenihmeet.fi/mielen-teoria-avain-ihmisten-valisen-yhteyden-ymmartamiseen/>

Saukkonen, Pasi. 2016. Mitä on kotoutuminen. Kvartti Kaupunkitiedon verkkolehti 4/2016. Viitattu: 9.6.2022. Saatavilla osoitteessa: <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/mita-on-kotoutuminen>

Saxén, N., Nilsson, E. & Mubarak, Y. 2015. Suomen somalit. Helsinki: Into Kustannus.

Sihvo, P & Koski, A. 2022. Eettinen toimintamalli- osaamista tulevaisuuden koulutukseen ja sote- alan työhön. Karelia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 6.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/347276/B65_Eettinen_toimintamalli.pdf?se

Sisäministeriö. 2023. Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan. Viitattu 20.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>

Skutnabb-Kangas, T. 1988. Vähemmistö, kieli ja rasismi. Painokaari Oy. Helsinki.

Suokonautio. J & Rantala. T. 2014. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotto ja järjestelmän kehittämistarpeet. Viitattu: 16.4.2024. Saatavilla osoitteessa: [Ilman+huoltajaa+tulleiden+al aikaisten+turvapaikkahakijoiden+vastaanotto+05092014.pdf \(tem.fi\)](https://www.tem.fi/Ilman+huoltajaa+tulleiden+al aikaisten+turvapaikkahakijoiden+vastaanotto+05092014.pdf)

Sosiaali- ja terveysalan tietopalvelu. N.D. Kunnioittava kohtaaminen on voimauttava kokemus kaikille. Viitattu 7.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.sosiaaliantietopalvelu.fi/kunnioittavakohtaaminen.html>

Sosiaali- ja terveysministeriö. N.d. Kansainvälistä suojelua hakevien ja saavien sosiaaliturva ja palvelut Suomessa. Viitattu 23.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://stm.fi/turvapaikanhakijoiden-palvelut>

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301

Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto. 2024. Sosiaalialan tutkinnot ja kompetenssit. Viitattu 2.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/sosiaalialan-tutkinnot-ja-kompetenssit/>

Suomen mielenterveys ry. 2023. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisen kanssa työskenteleminen. Viitattu: 1.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/maahanmuuttaneet/eri-kieli-ja-kulttuuritaustaisten-kanssa-tyoskenteleminen/>

Talentia. 2022. Arki, arvot ja etiikka- sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. 3. painos. PunaMusta Oy.

TE-palvelut 2023a. Työllisyyden kuntakoikeilu. Viitattu 13.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://toimistot.te-palvelut.fi/varsinais-suomi/tyollisyyden-kuntakoikeilu>

TE-palvelut 2023b. Kotoutumiskoulutus. Viitattu 4.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://toimistot.te-palvelut.fi/pohjois-karjala/kotoutumiskoulutus>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL. 2024a. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Maahan muuttaneiden lasten, nuoreten ja perheiden terveys. Helsinki. Viitattu 13.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL. 2024a. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Kotoutuminen ja osallisuus. Helsinki. Viitattu 13.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutuminen-ja-osallisuus>

Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Maahanmuutto ja hyvinvointi. Viitattu 5.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyontueksi/kasitteet>

Tietosuoja laki 5.12.2018/1050

Tilastokeskus 2023. Muuttoliike. Viitattu 2.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__muuti/statfin_muuti_pxt_11a9.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskus. 2015. Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin. Viitattu 5.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-11-02_001.html

Tilastokeskus. 2015. Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin. Viitattu 4.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/art_2015-11-02_001.html

Tilastokeskus. 2024. Maahanmuuttojen määrä ennätysuusi Suomessa vuonna 2023. Viitattu 30.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.stat.fi/julkaisu/clmixlq2e5fnt0bw60d4l2t7g>

Tilastokeskus. N.D. Maahan- ja maastamuutto muuttomaan ja ikäryhmän mukaan maakunnittain, 1990–2022. Viitattu 15.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__muuti/statfin_muuti_pxt_11a9.px/table/tableViewLayout1/

Tsokkinen, E. 2023. Turku ylitti asukasmäärässä historiallisen merkkipaalun- 20 vuotta Tamperetta jäljessä. Helsingin Sanomat. Vaatii käyttäjätunnuksen. Viitattu 22.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://www.hs.fi/kotimaa/turku/art-2000009767902.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Turun Ammattikorkea koulu N.D. Opinnäytetyön raporttipohjan käyttöohje. Viitattu 5.2.2024. Vaatii kirjautumisen. Saatavilla osoitteessa: https://tuas365.sharepoint.com/:w:/r/sites/Messi-Opiskelija/_layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7B26626089-CDD7-4588-B459-C42EAD3749C1%7D&file=TurunAMK-opinnaytetyon-raporttipohjan-kayttoohje-win.docx&action=default&mobileredirect=true&DefaultItemOpen=1&wdLOR=cFD3A70FF-D1AA-4ED5-BCAA-A951CB3EB248

Turun Ammattikorkeakoulu. 2022. Turun AMK:n oma lähdemerkintäohje. Vaatii kirjautumisen. Viitattu 2.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://tuas365.sharepoint.com/sites/Messi-Opiskelija/Shared%20Documents/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6/L%C3%A4hdemerkint%C3%A4ohjeet_TurkuAMK.pdf

Turun ensi ja turvakoti ry. 2023. Tasa-arvoinen koulupolku kaikille- pienperheryhmäkodin näkökulmia rasismien vaikutuksista nuorten opiskeluun-blogi. Viitattu 21.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://tuentu.fi/tasa-arvoinen-koulupolku-kuuluu-kaikille>

Turun ensi- ja turvakoti ry. 2024a. Perheryhmäkoti. Viitattu 5.6.2022. Saatavilla osoitteessa: <https://tuentu.fi/perheryhmakoti>

Turun ensi- ja turvakoti ry. 2024b. Viitattu 5.6.2022. Saatavilla osoitteessa: <https://tuentu.fi/>

Turun kaupunki. 2023. Turun kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2022–2025. Viitattu 22.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://ah.turku.fi/tksjlk/2023/0315003p/Images/2202066.pdf>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. 2. painos. Helsinki. Viitattu 25.1.2024. Saatavilla osoitteessa: https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelulautakunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 2.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021a. Valtion kotouttamisohjelma antaa kotoutumisen edistämiseksi tavoitteet. Viitattu 22.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://kotoutuminen.fi/valtion-kotouttamisohjelma>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021b. Viranomaisten tehtävät. Viitattu 13.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://kotoutuminen.fi/viranomaisten-tehtavat>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021c. Alkukartoitus. Viitattu 11.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://kotoutuminen.fi/alkukartoitus>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021d. Kotoutumissuunnitelma on yksilöllinen. Viitattu 11.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://kotoutuminen.fi/kotoutumissuunnitelma>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021e. Alaikäisen kotouttamissuunnitelma. Viitattu 1.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://kotoutuminen.fi/alaikaisen-kotoutumissuunnitelma>

Työ- ja elinkeinoministeriö. N.D. Kotoutumispalveluilla tuetaan maahanmuuttajan kotoutumista Suomeen. Viitattu 12.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://tem.fi/kotouttamispalvelut>

Työ- ja elinkeinoministeriö.2023. Perheryhmäkodin perustaminen – edellytykset ja toiminta 2023 - tietoa hyvinvointialueille ja kunnille. Viitattu 15.3.2024. Saatavilla osoitteessa: [file:///C:/Users/miiaa/Downloads/Perheryhm%C3%A4kodit_2023-2025%20\(002\).pdf.pdf](file:///C:/Users/miiaa/Downloads/Perheryhm%C3%A4kodit_2023-2025%20(002).pdf.pdf)

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys. 2014. Oikeilla neuvoilla oikeaan paikkaan- Suosituksia ja hyviä käytäntöjä maahanmuuttajien neuvonnan kehittämiseen. Viitattu 13.2.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://tem.fi/documents/1410877/2859687/Oikeilla+neuvoilla+oikeaan+paikkaan+17022014.pdf>

Ulkomaalaislaki 2004/301

Valtio neuvosto. 2021. Sisäministeriö. Suomen väestö monimuotoistuu. Vaihtelua on alueittain. Viitattu 13.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410869/suomen-vaesto-monimuotoistuu-vaihtelua-on-alueittain>

Valtio neuvosto. 2022. Päivitetty Tervetuloa Suomeen- opas on julkaistu- oppaaseen liittyvä esite on saatavilla myös ukrainaksi ja vietnamiksi. Viitattu 28.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/paivitetty-tervetuloa-suomeen-opas-on-julkaistu-opaaseen-liittyva-esite-on-saatavilla-myo-s-ukrainaksi-ja-vietnamiksi->

Valtioneuvosto. 2019. Valtion kotouttamisohjelma (Valko) 2020-2023. Viitattu 22.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=TEM027:00/2019>

Vihdin kunnan kotouttamisohjelma 2016–2019. Viitattu 5.2.2024. Saatavilla osoitteessa:<https://www.vihti.fi/wp-content/uploads/Vihdin-kunnan-kotouttamisohjelma-2016-2019.pdf>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 2.2.2024. Saatavilla osoitteessa: https://repo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-ja-mittaa_2007.pdf

Virtanen, L. 2022. Joka viides lapsi on muunkielinen Turussa. Aamuset. Viitattu 17.1.2024. Saatavilla osoitteessa: <https://aamuset.fi/artikkeli/5722097>

Haastattelukysymykset

TEEMA 1. Kotoutuminen

1. Mitä kotoutuminen mielestäsi on?
2. Tiedätkö mitä kotouttamispalvelut sisältävät?
3. Minkälaiset kokemukset sinulla on kotouttamispalveluiden saatavuudesta Suomessa?
4. Koetko kotouttamispalvelut tarpeellisiksi?
  - a. Kyllä, miksi?
  - b. En, miksi?
5. Miten kotouttamispalveluita mielestäsi voisi kehittää vastaamaan paremmin maahanmuuttajanuoren tarpeita?

TEEMA 2. Koulutuspalvelut

1. Tiedätkö, minkälaisia koulutuspalveluita Suomessa on?
2. Mitkä asiat mielestäsi hankaloittavat maahanmuuttajanuoren koulutuksen saamisessa?
3. Mistä ja miten olet saanut apua koulutuksen valinnassa? Mistä tiesit, että koulutus olisi sopiva sinulle?
4. Onko koulutuspalveluissa mielestäsi huomioitu maahanmuuttajanuoria tarpeeksi?
  - a. Kyllä, millä tavalla?
  - b. Ei, millä tavalla?
5. Miten koulutuspalveluita mielestäsi voisi kehittää vastaamaan paremmin maahanmuuttajanuorten tarpeita?

TEEMA 3. Vapaa-ajan palvelut

1. Onko sinulla harrastuksia/vapaa-ajan toimintaa?
2. Onko mielestäsi vapaa-ajan palveluissa huomioitu maahanmuuttajanuoret? Saatko tarvittaessa ohjausta ja opastusta vapaa-ajan palveluissa?
3. Tiedätkö, minkälaisia vapaa-ajan palveluita sinulla on mahdollisuus hakea kotoutumislain mukaisesti?
  - a. Oletko hyödyntänyt niitä?
  - b. Miten vapaa-ajan palvelut ovat vaikuttaneet sinun kotoutumiseesi Suomessa?

Liite1

4. Oletko kokenut jonkinlaista syrjintää vapaa-ajan palveluissa? esim. harrastuksissa?
5. Miten mielestäsi vapaa-ajan palveluita voisi kehittää, jotta nämä vastaisivat paremmin maahanmuuttajanuorten sopeutumista?

TEEMA 4. Työllistymispalvelut

1. Tiedätkö mitä työllisyyspalvelut sisältävät?
2. Kuinka helposti mielestäsi maahanmuuttajanuoret työllistyvät Suomessa?
3. Onko työllistymispalveluiden ohjeistus tarpeeksi selkeää maahanmuuttajanuorille?
  - a. Kyllä, miksi?
  - b. Ei, miksi?
4. Koetko taustasi vaikuttavan työllistymiseesi?
5. Saatko olla osallisena työllistymisessäsi? esim. Kuunnellaanko sinun toiveitasi ja mielipiteitäsi työn hankinnassa?
6. Miten mielestäsi työllistämispalveluita voitaisiin kehittää, jotta nämä vastaisivat paremmin maahanmuuttajanuorten tarpeita?

